

Збірник наукових матеріалів
XXIX Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«ВЕСНЯНІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ — 2019»

15 квітня 2019 року

Частина 4

м. Вінниця

Весняні наукові читання — 2019, ХХІХ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 15 квітня 2019 року. – Ч.4, с. 100.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей ХХІХ Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Весняні наукові читання — 2019», 15 квітня 2019 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Філологічні науки

<i>Буренко Т.М.</i> МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЯК ФІКСАТОР ЕТНОКУЛЬТУРНОГО МЕНТАЛІТЕТУ	5
<i>Вовк Н.С., Руденко С.О.</i> ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	9
<i>Вознюк О.В.</i> ФОЛЬКЛОРНІ ЕЛЕМЕНТИ В ТВОРЧОСТІ ГАЛИНИ ГОРДАСЕВИЧ.....	12
<i>Воронова О.О.</i> ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	17
<i>Горохівська Н.І.</i> ТОПОС СЕЛА У ПОВІСТІ «КАЙДАШЕВА СІМ'Я» ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО.....	19
<i>Денчук Ю.І.</i> СЕМАНТИКО-МОРФОЛОГІЧНІ СПОСОБИ ТВОРЕННЯ КАРИТИВНИХ ПРИКМЕТНИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....	24
<i>Драчук А.О.</i> ЛОКАТИВНІ ДІЄСЛОВА В СИСТЕМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	28
<i>Дяченко Н.Л.</i> КАТЕГОРІЯ МЕНТАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В ТЕКСТАХ ФРАНЦУЗЬКИХ ЛІЧИЛОК	34
<i>Зіновкіна В.В.</i> ОНІМНИЙ ПРОСТІР МАЛОЇ ПРОЗИ БОРИСА ХАРЧУКА..	38
<i>Кравченко А.С.</i> ОБРАЗ ЛЮДИНИ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ У РОМАНІ Е. Л. ДОКТОРОУ «МОЗОК ЕНДРЮ».....	44
<i>Kryzhak O.</i> THE DIFFICULTIES IN LEARNING ENGLISH IDIOMS	46
<i>Михайлюк А.В.</i> ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У «МИСЛИВСЬКИХ УСМІШКАХ» О. ВИШНІ	49
<i>Незовибатько О. І.</i> НЕГАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ МОВ	54
<i>Орленко О.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ ПСИХОЛОГІЇ КОМБАТАНТА В РОМАНІ «АЕРОПОРТ» СЕРГІЯ ЛОЙКА	57
<i>Сіваєва М.В., Решитько А.Д.</i> ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	62

<i>Тymoshenko O.</i> WAYS OF FORMATION AND TRANSLATION OF OCCASIONAL WORDS IN FICTION.....	68
<i>Толкачѳва А. В.</i> ПРЕЦЕДЕНТНЫЕ АНТРОПОНИМЫ В ЛИРИКЕ И. ИРТЕНЬЕВА.....	73
<i>Дячук Т.М., Туренок Е.О.</i> ПРОБЛЕМА СУРЖИКУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ...	77
<i>Тюлькова А.В.</i> СИМВОЛІЗМ ТА АВТОБІОГРАФІЧНІ МОТИВИ У ТВОРЧОСТІ ЕДГАРА АЛЛАНА ПО (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ «РУКОПИС, ЗНАЙДЕНИЙ У ПЛЯШЦІ»)	79
<i>Федоришина К.П.</i> ВОРКШОП, ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ.....	83
<i>Chechur T.</i> WEBSITE TRANSLATION AND LOCALIZATION	88
<i>Шумейко В.С.</i> МОРФОЛОГО-СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-МОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	92
<i>Яцишин Д. В.</i> MOTIVATION AND LANGUAGE LEARNING	94

МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЯК ФІКСАТОР ЕТНОКУЛЬТУРНОГО
МЕНТАЛІТЕТУ

*Буренко Т. М.,
доцент кафедри германської філології
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

До XIX століття феномен мови розглядався переважно як знаряддя комунікації і пізнання. Дещо пізніше стає зрозумілим, що мова є засобом відображення реальності, механізмом інтерпретації дійсності, котрий створює особливу реальність для людини. Зміна орієнтирів у науці в цілому відбувається під впливом філософії. На межі XIX–XX ст. у філософських напрямках на перший план висувається мова та, як наслідок, посідає центральне місце в системі гуманітарного знання. Таким чином, вона вже сприймається як з'єднуючий елемент між окремою людиною та ментальністю нації, до якої вона належить. Усі елементи народної культури знаходять відбиток у мові певного народу, яка є відмінною від інших саме через специфіку відображення в ній світу і людини в ньому.

Поняття «мовна картина світу» (МКС), котре в наш час є важливим концептом сучасної мовознавчої науки, вперше з'явилося в працях В. фон Гумбольдта та його послідовників – неогумбольдтіанців Л. Вайсгербера, Й. Тріра, Б. Уорфа. В. фон Гумбольдт стверджує, що за допомогою мови здійснюється впорядкування та членування, а також властива людині оцінка предметів і явищ відповідно духовному і культурному рівню мовного співтовариства. Разом з тим відмітимо, що в будь-якому контексті, де говориться про вплив мови на характер народу або вплив мов на духовну організацію людства, науковець визначає мову не як продукт діяльності, а як саму діяльність, тобто не породжене, а те, що породжує. Мова за В. фон Гумбольдтом є зовнішнім проявом народного духу: мова народу є його дух, а

дух народу є його мова. Первинною ланкою у цьому ланцюжку є дух народу, який має плив на мову: чим сильніша дія духа на мову, тим закономірніше і багатше розвивається остання. Тільки духовна сила народу є самим життєвим і самостійним началом, а мова залежить від неї [1, с. 315].

У свою чергу О. О. Корнілов при визначенні типології існуючих картин світу зауважує, що на абсолютну істинність будь-яке тлумачення поняття «мовна картина світу» претендувати не може, оскільки це не об'єктивно існуюча реалія, а абстрактна субстанція, яка використовується його творцями для вирішення певних теоретичних або практичних завдань. Картина світу у лінгвістиці в будь-якому випадку має бути систематизацією плану змісту мови, оформленою у той чи інший спосіб. Автор стверджує, що будь-яка національна мова виконує кілька основних функцій: функцію спілкування (комунікативну), функцію повідомлення (інформативну), функцію впливу (емотивну) і функцію фіксації і збереження всього комплексу знань і уявлень даної мовної спільноти про світ. Таке універсальне, глобальне знання є результатом роботи колективної свідомості, що зафіксований у мові у його лексичному і фразеологічному складі. Але існують і різні види людської свідомості: індивідуальна свідомість окремої людини, колективна буденна свідомість нації, наукова свідомість. Результат осмислення світу кожним із видів свідомості фіксується в матрицях мови, які обслуговують певний вид свідомості. Таким чином, слід говорити про множинність мовних картин світу: про наукову МКС, про МКС національної мови, про МКС окремої людини [2].

У сучасній лінгвістиці під мовною картиною світу розуміють спосіб відображення позамовної дійсності в змістовній частині мови [3, с. 559]. Для того, щоб зрозуміти яку-небудь фразу чи контекст, необхідно пропустити їх через свій тезаурус, співвіднести зі своїми знаннями і знайти відповідне їхньому змісту місце в картині світу. Ю. М. Караулов наголошує на тому, що умовно МКС складається з 2 частин: інваріантної та варіативної. Завершена картина світу можлива лише на основі встановлення ієрархії сенсів і цінностей для окремої мовної особистості. Проте деяка домінанта, яка визначається

національно-культурними традиціями і панівною в суспільстві ідеологією, існує, і саме вона обумовлює можливість виділення в загальномовній картині світу її ядерної, загальнозначущої, інваріантної частини (під якою розуміється структура особистості, загальна для всіх членів суспільства, і яка формується під впливом сімейного, виховного, соціального середовища). Варіативна частина є специфічною і неповторною для певної особистості [4, с. 36-172]. З точки зору дослідниці А. Вежицької національно-культурна специфіка ментальності та характер етносу знаходять своє вираження як на лексико-семантичному, так і на морфологічному та синтаксичному рівнях мовної структури [5]. Таким чином, мова моделює специфічні риси національного світосприйняття і національного складу мислення на всіх своїх рівнях. Взаємодія колективної мовної свідомості (етносвідомості) реального світу та мови як засобу фіксації знань про світ призводить до формування особливого феномену – національно-мовної картини світу.

Мовна картина світу репрезентується насамперед на лексичному матеріалі. Мовознавці виділяють три рівні МКС: ідіолектний, діалектний та узусний (мовний), за допомогою яких можна простежити становлення мовної картини світу певної спільноти. У науці існує спеціальний термін на позначення реалізації мови в усному і писемному мовленні індивіда – це ідіолект. Він є єдиною мовною реальністю, доступною для безпосереднього сприймання, спостереження. Мовлення, тобто реалізацію мови на певному історичному зрізі, можна уявити собі як сукупність ідіолектів. А мова – це якраз те спільне, однакове, що є в ідіолектах, у мовленні окремих людей – представників однієї мовної спільноти. Мовлення індивідів, об'єднаних за певними ознаками у групи різного рівня, називають діалектами. Таким чином, узус – це те, що стало загальноприйнятим, тобто узагальнюючий конструкт, який відображає картини світу певних угруповань людей – носіїв однієї мови, об'єднаних територіально, а також за іншими ознаками та психічними властивостями [6, с. 83].

Отже, мовна картина світу – це особлива система понять, характерна для

кожної мови, за допомогою якої її носії сприймають та інтерпретують світ. Вивчення МКС певного народу – це шлях до кращого пізнання власне специфіки його мови, розуміння системи його уявлень, його самотності та ментальності, що, врешті, і дозволяє здійснювати міжкультурну комунікацію. Протягом історичного розвитку окремої мови та її народу мовна картина світу набуває нових видозмін, дослідження яких допоможе чіткіше та глибше пізнати причини та особливості еволюції окремого соціуму. На сучасному етапі вивченням національних мовних картин світу окремого народу та проведенням порівняльних досліджень займаються такі науки як етнолінгвістика, соціолінгвістика, психолінгвістика тощо. Проблема МКС зводиться до фундаментального питання про специфіку відображення буття через мову, котра не відображає світ, а інтерпретує його. Різниця полягає у специфіці людського відображення дійсності.

Література:

1. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / В. Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1985. – 451 с.
2. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О. А. Корнилов. – М. : Ч., 2003. – 349 с.
3. Левицкий В. В. Семасиология: монография для молодых исследователей / В. В. Левицкий. – Винница : Нова Книга. – 2012. – 680 с.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов – М.: Издательство ЛКИ, 2010. – 264 с.
5. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая. – М. : Русские словари, 1996. – 416 с.
6. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова – К. : Фітосоціоцентр, 1999. – 148 с.

ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вовк Н.С.,

*к.і.н., старший викладач
кафедра соціальних комунікацій
та інформаційної діяльності,
НУ «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

Руденко С.О.

*викладач кафедра української мови
НУ «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

Розвиток інформаційних технологій позначився на всіх сферах людської діяльності, зокрема й на освіті. Навчання із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій активніше стали використовувати вищі навчальні заклади всього світу. Вивчення мов не є винятком [1, с. 268].

Соціальна мережа – популярний вид інтернет-спільноти, що відображає соціальну структуру зв'язків між людьми, основою яких можуть бути торгівля, гроші, ідеї, знання, кар'єра, стосунки тощо. Часто ця структура є відображенням зв'язків, які існують у реальному житті [2, с. 214]. Сучасність вимагає створення спеціалізованих сторінок, спільнот у соціальних мережах, основним завданням яких є не лише підтримання зв'язку між людьми та спілкування, а й набуття знань, навиків, умінь у тій чи іншій сфері діяльності.

Сьогодні вагомим викликом у світовому визнанні України є, перш за все, гідне ставлення до національної мови і її популяризація серед усіх прошарків суспільства. Оскільки, значна частка спілкування сучасного українця припадає на Інтернет-комунікації, доцільно таку популяризацію української мови проводити засобами соціальних мереж. Звичайно, велика кількість цієї інформації унеможливорює цілковите усвідомлення. Користувач використовує символи, відчуваючи, так звану, «оманливу вільність». Це помилкова радість,

бо така «вільність» пряма дорога до зубожіння, деградації мови. Замість ґрунтовних полілогів популярні прості чати, емоцій передаються хештегами та смайлами. Найпоширенішим таким засобом є створення спеціалізованих спільнот (груп) або окремих сторінок у соціальних мережах.

Цілі створення таких спільнот у соціальних мережах:

- пропаганда та агітація української мови;
- навчання: допомога при вивченні шкільного матеріалу з української мови та літератури; підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО);
- методична допомога вчителям та викладачам української мови в школах та закладах вищої освіти.

Для функціонування спільноти у соцмережі варто провести класифікацію учасників спільнот із зазначенням їхньої категорії участі:

- адміністратори спільнот: вчителі шкіл та викладачі української мови закладів вищої освіти; професійні філологи;
- учасники (з правом створення дописів та коментування): школярі та студенти; інші зареєстровані користувачі соціальних мереж.

Найпопулярнішими соціальними мережами сьогодні є Facebook та Instagram. Аналізуючи сторінки та дописи у зазначених соціальних мережах, можна стверджувати, що в Instagram, як соціальній мережі, яка базується на обміні фотографіями, в основному створені сторінки для допомоги у навчанні та підготовці до складання ЗНО. У Facebook сьогодні існує деяка категоризація соціальних спільнот із української мови в залежності від цілі створення групи (табл. 1.).

Таблиця 1

*Кількісні показники спільнот у соціальній мережі Facebook
(станом на 19.03.2019 р)*

Назва спільноти	Ціль створення
Українська мова для всіх	Поширення, пропаганда української мови, навчання
Українська мова — жива мова мого народу	Пізнання української мови через історію, культуру, традиції як основу нації в процесі живого спілкування

Українська мова — код Української Нації	Підтримка Руху захисту української мови
Українська мова: вчора, сьогодні, завтра	Популяризація історії мови, її сьогодення і майбутнього
Українська мова (дискусійний клуб)	Захист української мови в Україні
Українська мова, її походження та структурні зміни, цікавинки і небилинки	Пошук рівноваги та пом'якшення протистояння між прескриптивним та дескриптивним поглядами мовців на непогоджені словесні та структурні явища.
ЗНО-2020 (українська мова, література, історія України)!	Підготовка до ЗНО, репетиторство
Підготовка до ЗНО. Українська мова, література	Підготовка до ЗНО та державної підсумкової атестації.

Чисельність учасників у спільнотах соціальної мережі Facebook

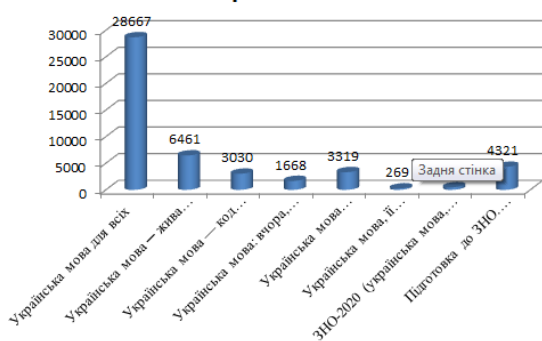

Рис. 1. Діаграма чисельності учасників у спільнотах соціальної мережі Facebook

Кількість дописів за останні 30 днів у спільнотах соціальної мережі Facebook

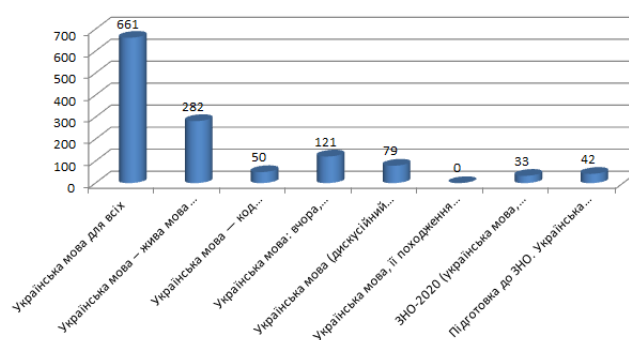

Рис. 2. Діаграма кількості дописів за останні 30 днів у спільнотах соціальної мережі Facebook

Серед основних загроз функціонування спеціалізованих спільнот із української мови в соціальних мережах відзначаємо:

- неконтрольованість дописів користувачів з боку адміністраторів спільнот;
- створення фейкових дописів;
- використання суржику, варваризмів (англізмів), неологізмів, які за своїм звучанням схожі на російські слова та інших невласливих термінів української мови;
- надуживання іншомовними словами;

- недотримання орфографічних і пунктуаційних норм;
- порушення синтаксичних конструкцій.

Література:

1. Довгий І. Освітні можливості Інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної / І. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2011. – Вип. 6. – С. 268–271.

2. Пелешишин А. Аналіз існуючих типів віртуальних спільнот у мережі Інтернет та побудова моделі віртуальної спільноти на основі веб-форуму / А. Пелешишин, Р. Кравець, Ю. Серов // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2011. – № 699 : Інформаційні системи та мережі. – С. 212-221.

3. Фаріон І. Пошук українського слова в офіційно-діловому тексті // Науковий вісник. Слов'янська філологія. Випуск 117–118. Чернівці, 2001. С. 253–260.

УДК 82.161.2

Філологічні науки

ФОЛЬКЛОРНІ ЕЛЕМЕНТИ В ТВОРЧОСТІ ГАЛИНИ ГОРДАСЕВИЧ

***Вознюк Оксана Вікторівна,**
студентка гуманітарно-технологічного факультету
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Мова фольклору, як відомо, є невичерпним джерелом художньої образності, адже в ній віками відбиралося і нагромаджувалося все краще, притаманне мові кожної нації. Вона «відображає колективне світобачення народу, спільне й найважливіше з погляду інтелектуально моральних та емоційних оцінок, передає його відшліфованими усталеними виражальними засобами» [1, с. 136]. Серед майстрів українського художнього слова важко відшукати тих, хто б у своїй творчій праці не звертався до безцінних надбань

усної народної творчості. Між мовою народної поезії та мовою художньої літератури простежуємо тісний зв'язок, про що свідчать численні фольклорні елементи, що їх вплітають письменники у художню тканину своїх творів. Рівень засвоєння і опрацювання усної творчості свого народу, на наше переконання, є одним з чинників формування індивідуального стилю письменника, який ґрунтується на специфічному поєднанні авторських елементів із традиційними. Тому актуальним постає вивчення мови фольклору з огляду на його значення для мовотворчості окремого письменника.

Відома українська письменниця та громадська діячка Галина Гордасевич народилася 31 березня 1935 р. в Кременці, в родині духовно-культурницькій родині. Вона є автором таких поетичних збірок: «Веселки на тротуарах» (1966), «Наречена сонця» (1976), «Високе полум'я дня» (1980), «Станція Ворожба» (2001) тощо.

Інтимна лірика авторки містить високохудожні твори, позначені виразним індивідуальним стилем і водночас продовжують фольклорні та літературні традиції українського мистецтва слова. Свою поезію Галина Гордасевич стилізує під народну українську пісню, використовуючи традиційні народнопісенні образи, символи, епітети, порівняння, вдаючись до урочистої мови й високого стилю. Поширене використання фольклорних елементів говорить про завершення періоду учнівства та перехід до зрілої творчості Галини Гордасевич, адже закінчився час її творчих пошуків власного «я», поетеса вигострила своє поетичне перо і з-поміж широкого арсеналу виражальних засобів поезики обрала найбільш придатні для себе, серед яких виразний фольклоризм посідає одне із чільних місць.

У збірці «Наречена сонця» (1976) вміщено чимало фольклорних інтерпретацій та стилізацій під український фольклор. Поетеса Тамара Коломієць проаналізувала її так: «Творче звернення до фольклору, переосмислення і поглиблення пісенних образів бачиться мені як початок великої і цікавої роботи, яка принесе поетесі якісно нові речі. І вже перші здобутки на цьому шляху, мабуть, не варто називати «Варіаціями на народні

мотиви». Із прочитаного проявляється щось своєрідніше, притаманне вже власне Галині Гордасевич» [2, с. 6]. Новаторством цієї збірки є використання народно-фольклорних мотивів у назвах («Казка про сонце», «Казка про три сестри», «Зіллячко копала...», «Балада про чотири вітри») та в епіграфах до віршів («Чи так ти тужиш за мною, / Як я за тобою?») [3, с. 54].

Вірш «Ой, повезли Галю темними лісами...» є літературною обробкою відомої народної пісні. Його Галина Гордасевич написала 1971 року. У поезії є чимало фольклорних образів, постійних епітетів тощо. У порівнянні з наведеними вище віршами вона вирізняється тонким ліризмом. Однак пряму стилізацію під народну пісню використано лише у двох перших рядках із суміжним римуванням. Роман Дубровський відзначає: «Зв'язок із народно-пісенною традицією підтримується тільки завдяки повторенню модифікованого рядка зі звертанням і традиційним для фольклору вигуком («Ой, Галю, Галю, сестрице Галю»), а також завдяки використанню слів зі зменшувально-пестливими суфіксами («сестрице», «росиця», «темненький»), поєднання слів, що становлять одне поняття (батько-матір = батьки)» [4, с. 159]. Наближення поезій до народної творчості є характерною особливістю лірики Галини Гордасевич періоду 1970-х років.

У ліричному циклі «Станція Ворожба» Галини Гордасевич продовжено традицію українських магічних текстів, актуалізовано той шар культури, який, за твердженням фольклориста Марини Новикової, «захований у надрах фольклору біля самого його серця, біля самих джерел» [5, с. 7].

Збірка «Станція Ворожба» – остання із прижиттєвих книг поетеси. Вона є особливою тим, що, попри традиційний для Галини Гордасевич ліричний струмінь та відшліфовану за роки поетичну майстерність, містить своєрідне нашарування емоцій, вражень, образів, мотивів, навіть сюжетів із молодості авторки. Син Галини Гордасевич Богдан у передмові зазначає: «Тільки одна збірка повністю залежала від мами – «Станція Ворожба», бо це історія її особистого одного кохання, і тільки вона могла визначити вибір і послідовність віршів у цій збірці. Я ще пригадую, як мама раділа з того, що її нова закоханість

навіяла натхнення до написання віршів, яких вона вже кілька років підряд не могла скласти жодного» [6, с. 2].

Відкривається цикл «Прологом», у якому жінка звертається до Ворожби, тобто поетеса - до свого слова, яке, втілене у вірш, почне жити окремим життям і вплине на її долю. Ворожба – це одухотворений власний вірш, предмет ворожіння – кохання до чоловіка «з очима карими», хай воно буде – і все! Перший твір ліричного циклу має смисл екзистенційного вибору героїні: вона обирає кохання як стан своєї душі, віднині актуальність її існування залежатиме передовсім від цього палкого й небезпечного почуття. «До ознак сугестивної поезії, оприявлених у тексті, відносимо фоніку - повтори слів і рядків, гру голосними і приголосними звуками ([о] і [ж]). Талановита звукова інструментовка вірша насичує звуком [о] всі ключові слова тексту: Ворожба, доля, очі, вогонь, сонце, осінь, дорога. А звук [ж] (у слові Ворожба, спільнокорених з ним, а також пожар) переходить у повтор близького до нього [з] у звучанні центральної частині вірша і повертається до повторного нагнітання [ж] у кінцівці» [7, с. 4-5].

Завдяки елементам містики авторка зробила своєрідне обрамлення книги, яка починається «Прологом», концентрує увагу читача на «Першій спробі чаклування», що одразу ж переходить у «Другу спробу чаклування», потім через цикл ліричних віршів приводить до «Третьої спроби чаклування» із логічним завершенням та «виведенням» читача із містичного часопростору через «Прощання зі станцією Ворожба». Така побудова й змістове наповнення кожної із частин збірки нагадує «Зів'яле листя» Івана Франка.

Цикл завершився, проте жив далі. Уже в незалежній Україні авторка з допомогою сина Богдана видавала, як вона казала, серію поетичних збірок, 25 написаних протягом тривалої творчої праці, одна з них – «Станція Ворожба» – вийшла друком 2001 р. Галина Гордасевич померла, працюючи над нею. Богдан Гордасевич спробував проникнути у таємницю цього поетичного прощання з життям, він пише: «<...> як красиво, як романтично пішла з життя поетеса Галина Гордасевич: вона наново пережила те своє кохання і не змогла його

пережити. Тоді змогла, а тепер - ні» [6, с. 281].

На основі проведеного дослідження можемо зробити висновок, що специфікою ідіостилю відомої поетеси Галини Гордасевич є спорідненість її поетичного слова з усною народною творчістю. Її художня мова насичена фольклорними елементами, що набувають великого символічного значення. Використання фольклорних елементів суттєво вплинуло на формування художнього почерку авторки. Традиційність ідіостилю письменниці відображається у широкому залученні скарбів усної народної творчості, що має значний вплив на мовностилістичну своєрідність творчості поетеси і безпосередньо на відбір та синтез виражальних засобів у текстовому масиві. Аналіз фактичного матеріалу засвідчує, що широке залучення фольклоризмів у мовну тканину творів пов'язане не лише з обізнаністю письменниці з усною народною творчістю, а й репрезентує її національний тип мислення. Вплив фольклорної традиції на ідіостиль авторки засвідчують епітетні сполуки, народнописенні образи, символи, епітети, порівняння тощо. Таке мовне багатство творів Г. Гордасевич відкриває перспективу для подальших спостережень над ідіостилем поетеси.

Література:

1. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: Підручник Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.
2. Коломієць Т. Пісні в дорогу. Радянська Донеччина, 1977. С. 6
3. Гордасевич Г. Л. Наречена сонця. Донецьк, 1976. 61 с.
4. Дубровський Р. О. Поезія Галини Гордасевич: проблематика, поетика: автореферат дисертації кандидата філологічних наук. Тернопіль, 216 с.
5. Новикова М. Прасвіт українських замовлянь / упор. М.Н.Москаленко. Київ : Дніпро, 1993. 309 с.
6. Гордасевич Г. Станція Ворожба. Гордасевич Б. [Передмова]. Львів : ППРАМІДА, 2001. 64 с.
7. Токмань Г. Станція Ворожба: мотиви і магічно-сугестивна поетика ліричного циклу. СіЧ, 2015. 26 с.

ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Воронова О.О

*студент філологічного факультету
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
м.Харків, Україна*

Під час роботи з лексикою англійської мови великі труднощі для розуміння і перекладу становлять фразеологізми, тобто словосполучення, які не виникають у процесі мовлення, а існують як стійкі фразеологічні звороти. В них знаходимо відображення історії народу, своєрідність його культури та побуту [1, с. 4]. Переважна більшість фразеологізмів у будь-якій мові пов'язана з людиною, різними сферами її діяльності.

Фразеологія – надзвичайно складне явище, вивчення якого потребує свого методу дослідження, а також використання ряду інших наук – лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, філософії, логіки та країнознавства [1, с. 5]. Тому, при перекладі фразеологізмів рідною мовою, потрібно підбирати вислови та мовні кліше, які відповідають саме менталітету та культурі мови перекладу.

Проте на фоні загальної кількості фразеологічних зворотів кількість тих, що мають повний еквівалент у мові перекладу, невелика. Часткові еквіваленти не означають недостатньої повноти в передачі значення, а лише мають певні лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності. Збереження стилістичних властивостей і лексико-фразеологічних параметрів лінгвістичних одиниць є обов'язковою умовою збереження авторського стилю (навіть при заміні вихідних лінгвістичних одиниць) [2].

Ті ж фразеологічні звороти, які не мають еквівалентів в мові перекладу, перекладаються дослівно, а також з використанням описового або контекстуального перекладу. Іноді необхідно передати значення словосполучення

дослівно, і цей метод використовується в тому випадку, коли важливо зрозуміти текст в цілому, а еквівалент даного фразеологізму в мові перекладу відсутній.

Інші, які не мають еквівалентів в мові перекладу перекладаються за допомогою калькування (дослівного перекладу), з використанням описового або контекстуального перекладу. Як-от: to have a whale of a time – чудово провести час. Іноді необхідно передати значення словосполучення дослівно, і цей метод використовується в тому випадку, коли важливо розуміння тексту в цілому, а еквівалент в мові перекладу відсутній.

Під час перекладу фразеологізмів перекладач зустрічається з деякими труднощами: розуміння того, що він/вона має справу саме з фразеологічним зворотом, адже існують словосполучення, які в одному контексті можуть виступати вільними словосполученнями, а в іншому – фразеологічними зворотами, тому перекладач може пропустити той факт, що перекласти потрібно саме фразеологічний зворот [3, с. 187].

Вживання фразеологічних сполучень – це багато у чому справа стилю, а завдання перекладача – цей стиль зберегти. І тому, незважаючи на всі труднощі перекладу фразеологізмів, вони повинні бути перекладені відповідним чином.

Література:

1. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка. / А. В. Кунин – М. : Высшая школа, 1986. – С. 3-10,128-139.
2. Игнатов К.Ю. От текста романа к кинотексту: языковые трансформации и авторский стиль. // Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2007,-. 24с.
3. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / И.Я. Рецкер. – Москва : Междунар. отношения, 1974. – 216 с.
4. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. 3-е изд. / Н. М. Шанский. – М. : Высшая школа, 1985. – 178 с.
5. Oxford Dictionary of Current Idiomatic English, vol. 2. – Oxford University Press, 1988.

ТОПОС СЕЛА У ПОВІСТІ «КАЙДАШЕВА СІМ'Я» ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

*Горохівська Н. І.,
студентка гуманітарно-технологічного факультету
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Як стверджує Д. Боклах: «Місто – це завжди просторова й тимчасова сингулярність, точка у просторі, географічна й топографічна значущість, особлива точка, із якою пов'язана певна міфологема, сакральна побудова, екзистенційне переживання. Місто – центр, що має певну околицю та пов'язане з певною просторовою експансією в системі «людина-місце-людина» [1, с. 7].

Дослідження топіки зумовлене увагою літературознавців до проблеми специфіки художнього простору (М. Бахтін [2], Ю. Лотман, Н. Капустянська та ін.). Ознайомлення з топосом міста важливе, бо це поняття охоплює «локус», «міський простір», значення якого є необхідною умовою для відтворення художнього тексту, а, відповідно, топос села – це простір селян [1, с. 10].

Саме поняття «топос» пов'язане з розумінням його як об'ємної теми, що має повторюваний характер мотивів, образів у творах письменників. Поняття «топос» є синонімом до слова «простір». Топос (грец. *typos*: місце) – у красномовстві – абстрактне міркування, вживане в мовленні про всяк випадок, на чому наголошував Аристотель, вбачаючи в ньому заздалегідь підібране доведення. Категорія топосу має широкий аспект вивчення. Зазвичай, термін застосовується для позначення певного образного чи стилістичного кліше. Уперше топос в аспекті літературного функціонування розглядав Е. Курціус («Європейська культура та латинське середньовіччя», 1948). Дослідник виявив шляхи накладання стереотипних матриць на різні жанри, вбачав у топосі щось анонімне, виражене через мимовільну ремінісценцію, позаособистісне, тому

вважав, що оригінальний «винахід» автора виявлявся ілюзією, модифікованою традиційною формулою [3, с. 448].

Топос у художньому творі не є його елементом, він належить матеріалу, з якого автор ніби творить. У творі топос може виконувати функцію мотиву, метафори, алегорії, образу, символу, але він ніколи не є тотожним їм, оскільки існує поза змістом твору, у інших глибинах літературного процесу [1, с. 8].

Поняття «топос» Ю. Лотман визначає як «просторовий континуум тексту, в якому відображається світ об'єкта» [1, с. 9]. Він доводить, що «топос завжди наділений деякою предметністю, оскільки простір завжди подано людині у формі якого-небудь конкретного його наповнення» [1, с. 8].

Топос села є одним з унікальних просторових образів художнього світу прози Івана Нечуя-Левицького. У своїх великих епічних творах автор перейшов від ілюзії усного монологу народного оповідача до авторської об'єктивно-повістєвої манери, відкриваючи тим необхідний простір для детальних характеристик і описів, для ліричних і публіцистичних відступів і узагальнень. Мова його творів – багата і яскрава, вона входить корінням у нову розмовну мову та український фольклор. Звичайно, з урахуванням національної літературної традиції давніх і нових часів. Оповідання й повісті з народного життя є найбільш ваговою й класично викінченою сторінкою його творчості.

Одним із найважливіших здобутків І. Нечуя-Левицького є соціально-побутова повість «Кайдашева сім'я», у якій автор порушує тему родинних стосунків, показує проблему тогочасного села загалом. Через увесь твір проходить контраст між світом природи і світом нікчемних людських відносин. Це помітно ще з перших сторінок твору.

У повісті «Кайдашева сім'я» автор яскраво змальовує топос села, розкриває тему землі, що є змістом життя селян, що потребує важкої праці і вміння господарювати.

Одним із центральних персонажів твору є Омелько Кайдаш зі своїми синами Карпом та Лавріном. Письменник змальовує його як типового сільського господаря: «Ніби намальований на чорному полі картини, сидів

Кайдаш в білій сорочці з широкими рукавами... Широкі рукава закачались до ліктів; з-під рукавів було видно здорові загорілі жилаві руки» [4, с. 131].

Досить яскраво автор вводить у твір образ житла родини. І. Нечуй-Левицький наділяє його рисами живого організму – персоніфікує. Ця риса чітко простежується протягом усього твору. Наприклад: «Під однією горою, коло зеленої левади, в глибокій западині стояла чимала хата Омелька Кайдаша. Хата потонула в старому садку. Старі черешні росли скрізь по дворі й кидали од себе густу тінь. Вся Кайдашева садиба ніби дихала холодком» [4, с. 131]. На сторінках повісті можемо спостерігати також персоніфікований образ природи: «Здавалось, ліс уже дрімав, засипав і тільки через сон дивився в гори освіченими верхами на заходяче над Богуславом сонце» [4, с. 184].

Змальовані інтер'єрні картини повісті «Кайдашева сім'я» допомагають зрозуміти відтворений письменником національний та історичний колорити. Окрім цього, таким чином І. Нечуй-Левицький підкреслює реалістичність зображених місць та простору: «В хаті стало тихо, як в вусі. Керосинова лампа блимала на столі» [4, с. 159], або «На полу в кутку стояла стара невеличка скриня. Стеля ввігнулась, а серед хати стояв тонкий побілений стовп: він підпирав сволок» [4, с. 194-195].

Варто зазначити, що автор, у даній повісті, не обходиться без типового для такого роду творів образу шинка. Таким чином він акцентує увагу на пристрастях тогочасного суспільства. Власне про шинки автор висловлюється так: «Один багатий жид з містечка заплатив панові добрі гроші й купив собі право поставити в селі на панській землі шинки. Він заквітчав своїми шинками село з чотирьох боків і пустив горілку по дешевшій ціні, ніж в громадському шинку. Люди кинулись за горілкою до жидівських шинків. Громадський шинок стояв порожній, в його ніхто й не заглядав» [4, с. 253].

Чітко простежується у повісті також образ сільської церкви, що «...була зовсім порожня, тільки в бабниці стояли три баби в намітках» [4, с. 136]. Автор наділяє головного героя повісті – Омелька Кайдаша надмірною набожністю. Наприклад: «Старий Омелько був дуже богомольний, ходив до церкви щонеділі

не тільки на службу, а навіть на вечірню, говорив два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постити; він понеділкував і постив дванадцять п'ятниць на рік, перед декотрими празниками» [4, с. 133].

У своїх творах Нечуй-Левицький майстерно вимальовує пейзажі, які є ніби продовженням думок і мрій персонажів, полем зіткнення переживань героя і життя природи. Тісний зв'язок із природою свідчить про мрійливість, чуттєвість, романтичність в образах певних героїв. Наприклад: «Мелашка йшла стежкою й плуталась між високою смілкою та дзвониками. Її чорноволоса голова з маковим вінком здавалась квіткою між високою травою на окопі, між синіми дзвониками та червоною смілкою» [4, с.184], або ж зовсім протилежний цьому образ: «На дзвіниці вдарили в дзвін, і тонкий дзвінкий гук задрижав і розлився по селі на всі долини. Він ударився об близьку гору, вкриту лісом, одскочив і залунав коло дальшого шпиля, а там далі розлився десь далеко понад густим лісом та все лунав слабко та тихіше й замирав десь у тихих лісових западинах. Старий Кайдаш кинув струга і перехрестився. Він надів свиту й шапку, підперезався й пішов на гору до церкви» [4, с. 136].

Такі ж риси українського національного характеру І.Нечуй-Левицький майстерно втілює, наприклад, в образі Лавріна: «Молодий парубок сидів на возі і навіть не поганяв волів. Він задивився на річку, на зелені верби над водою... Лаврін дивився на річку і співав пісні» [4, с.181]. Відчуття краси природи є виявом ліричності, багатства його душі.

Глибоке відчуття краси природи українського села вказує на зв'язок українця з землею. Відомо, що вся стародавня культура українців зростала на культурі землі, хліборобської праці. Земля – основний елемент світобудови, головна ланка в світотворчому ланцюгу. Отож, найяскравішою рисою особистості українця є незвичайний, таємничий контакт із духом рідної землі.

Пейзаж Нечуя-Левицького відзначається певною соціальною зумовленістю: переважають статичні описи спокійної природи, без зайвого естетизму. Написані на матеріалі українського життя, де пройшло дитинство і

юність письменника, його твори насичені поетичними картинами природи, життя і побуту народу.

Іван Нечуй-Левицький – визначний майстер українського пейзажу. Природне оточення героїв у всіх творах письменника виступає не лише як тло, на якому діють персонажі, а й як засіб психологічної характеристики, образ душі народу, вираз краси рідного краю. Мальовничі описи побуту селян показані у всьому багатстві барв і відтінків. Багатоманітні, різнохарактерні образи з'являються на сторінках його творів на тлі докладно виписаного соціально-побутового оточення та серед поетичних пейзажів рідного краю.

Топос села у соціально-побутовій повісті «Кайдашева сім'я» містить у собі просторові складники, кожен із яких несе стійку просторову дію в часі. Важливою функцією топосу села є презентація сільського способу життя героїв. Топос села у творі І. Нечуя-Левицького становить складний семістичний комплекс, що охоплює національно-культурний, соціальний, екзистенційний простір, який зумовлений життям автора в певному середовищі села. Топос села стає мовою для вираження й непросторових відношень, синхронізуючи пам'ять автора, міжособистісні взаємини героїв.

Література:

1. Боклах Д. Ю. Генеза рецепції топосу міста у філософії і літературознавстві. Науковий вісник. 2015. № 18. С. 7-11.

2. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе: Очерки по исторической поэтике. Вопросы литературы и эстетики. Москва : Худож. лит., 1975. С. 234-407.

3. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя / пер. з нім. А. Онишка. Київ : Літопис, 2007. 752 с.

4. Нечуй-Левицький І. С. Микола Джеря. Кайдашева сім'я: повісті. Донецьк : Донбас, 1979. 271 с.

СЕМАНТИКО-МОРФОЛОГІЧНІ СПОСОБИ ТВОРЕННЯ КАРИТИВНИХ ПРИКМЕТНИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Денчук Ю.І.

*студентка факультету іноземних мов
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна*

Анотація

Предметом розгляду даної статті є категорія каритивності прикметників англійської мови, а також експліцитні та імпліцитні засоби їх вираження. Виконано короткий огляд досліджень у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці, присвячений даній проблемі. Подано опис лексичних та морфологічних засобів вираження каритивної семантики, розглянуто ряд лексем з вираженою семою заперечення.

Ключові слова: каритивність, каритивна семантика, експліцитне заперечення, імпліцитне заперечення.

1. Вступні зауваження. Лексичне значення, як ніяка інша категорія мови, є предметом тривалих наукових суперечок. Перш за все вченими дискутується проблема онтологічного статусу лексичного значення, оскільки його інтерпретація безпосередньо пов'язана з розумінням самої природи людської мови, з моделюванням його в різних лінгвістичних напрямках.

Актуальність даної роботи зумовлена усе зростаючим інтересом сучасної лінгвістичної науки до системного вивчення лексики.

Об'єктом дослідження є каритивні прикметники в сучасній англійській мові, тобто прикметники, які містять імпліцитну сему заперечення, наприклад *unfriendly* 'недружній', *dishonest* 'нечесний'.

Предметом дослідження є структура каритивних прикметників у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження є лексеми з імпліцитною семою заперечення, отримані з лексикографічних джерел.

2. Теоретичні засади дослідження. Антропоцентричний напрям у лінгвістиці передбачає дослідження мови у нерозривному зв'язку з його носієм, що обумовлює підвищений інтерес до семантики мовних одиниць і конструкцій, які репрезентують дану семантику.

Крім того, неослабним інтересом характеризуються дослідження категорії заперечення. Окрему увагу привертає питання організації мовних елементів зі значенням часткового заперечення, які містять сему «відсутності приналежності, неволодіння» [1]. За визначенням В. В. Іванова, дані форми можуть виражати не глобальне заперечення, що стосується усього висловлення, а лише заперечення відносно предметів, виражених окремими локальними частинами, що не впливають на істинність чи неістинність усього твердження в цілому [4].

Категорія каритивності (неволодіння, позбавлення) полягає саме в тому, що заперечення є не предикативним, а локальним. Каритивна семантика являє собою важливу ознаку категорії позбавлення, яка в дослідженнях лінгвістів позиціонується як опозиційний корелят категорії посесивності, що є не зовсім точним, адже для категорії позбавлення домінуючою категоріальною ознакою є каузативний показник реалізації дії, у той час як для категорії каритивності – значення часткового заперечення, неволодіння. Аналіз каритивної семантики англійської мови та вербальних засобів її вираження свідчить про те, що вона передається двома типами заперечення: афіксальним та словесним. Поширеним є поділ заперечень на експліцитні (формально виражені) та імпліцитні (приховані, інгерентні). Експліцитне заперечення має в мові регулярне формальне вираження у вигляді спеціалізованих засобів (заперечних часток, займеників, прислівників, морфем), імпліцитне заперечення виражається приховано, опосередковано, неспеціалізованими мовними засобами [2].

3. Морфологічні засоби вираження каритивної семантики в прикметниках в англійській мові.

3.1. На рівні семантики слова у сучасній англійській мові прикметникова

каритивна семантика виражається за допомогою об'єктивних пейоративів, які приписують якійсь особі негативну рису, недолік – нахабність, боягузтво, слабохарактерність тощо. Аналіз мовного матеріалу дає нам змогу виділити такі пейоративи *conniving* ‘потураючий’, *faithless* ‘невіруючий’, *filthy* ‘брудний’, *greedy* ‘жадібний’, *lying* ‘брехливий’, *selfish* ‘еґоїстичний’, *self-righteous* ‘самолюбний’, *spineless* ‘безхребетний’, *spoiled* ‘зіпсований’, *stupid* ‘дурний’, *two-faced* ‘дволикий’, *untrustworthy* ‘ненадійний’ тощо.

The bastard! The filthy, lying cheat... ‘Негідник! Брудний, брехливий обманщик’;

You fool! – She said, filled with contempt. – You stupid fool! ‘Ти дурень! – Сказала вона, наповнена зневагою. – Ти тупий дурень!’

3.2. Каритивна семантика також може виражатися за допомогою морфологічних засобів. Встановлено, що в англійській мові негативне значення властиве одинадцяти префіксам (*a-*, *anti-*, *contra-*, *counter-*, *de-*, *dis-*, *ex-*, *in-*, *mis-*, *non-*, *un-*) і одному суфіксу *-less*.

Прикметникові основи, з якими сполучаються префікси, не повинні містити у своєму значенні елементів заперечення. Суфікс *-less* сполучається з іменниками та дієсловами, утворюючи прикметники [3].

Різниця у вживанні негативних афіксів полягає у ступені заперечення, який вони виражають. Основне значення, притаманне префіксам – заперечення значення, вираженого основою, або протилежність йому. Суфікс *-less* означає позбавлений того, на що вказує основа.

Частота вживання афіксів – відносна, зумовлена особливостями літературного стилю та напрямку. Наприклад, за дослідженням П. М. Карашука, префікси *de-*, *a-*, *anti-*, *non-* частіше вживаються в науковій літературі, а інші – в художній. Префікси *un-*, *in-*, *dis-* найбільш продуктивні, *counter-* і *contra-* – найменш продуктивні. Суфікс *-less* порівняно з префіксами вживається рідко [5].

3.3. Перевагу над експліцитними мають імпліцитні моделі, наприклад, *dry* ‘сухий’, *stupid* ‘тупий’, *single* ‘одинокий’ тощо. Особливість імпліцитного

заперечення, як і будь-якої іншої імпліцитної категорії складається в асиметрії, тобто невідповідності плану змісту й плану вираження, а також у невизначеності значення формально-граматичними показниками [6].

Імпліцитні моделі – економічний спосіб репрезентації позалінгвального змісту, який дає змогу не називати усі компоненти змісту, а лише один із них, найтипівіший. У силу міцного асоціативного зв'язку називання лише одного елемента буває достатнім, щоб уявити всю ситуацію.

Приховано виражений, додатковий смисл здебільшого пов'язують із підтекстом. Конотація імпліцитного змісту висловлення доступна для розуміння завдяки наявності в адресата мовних знань: про способи референції (співвідношення) включених у мовлення імен або їхніх еквівалентів з об'єктами дійсності, про засоби вираження в певній мові граматичних категорій; завдяки наявності в адресата фонових знань. Те, що імпліцитність пов'язана з елімінацією імені процесуальної семантики, з виявами вторинної предикації, не підлягає ніякому сумніву.

4. Висновки.

4.1. Семантична категорія каритивності передається комплексом мовних засобів, які організують відповідне функціонально-семантичне поле в англійській мові.

4.2. Каритивні прикметники можуть утворюватися різними способами, найчастіше це морфологічний, що передбачає використання афіксів. Префікси можуть повністю змінювати значення слова. Префікси *il-*, *ir-*, *im-*, *in-*, *un-*, *dis-*, *mis-*, *non-* мають заперечне значення, яке вживаються для сполучення з прикметниками.

4.3. Лексичний спосіб базується на імпліцитному запереченні, використанні прикметників негативно-оцінної конотації. Імпліцитне заперечення може не мати окремого вираження, будучи компонентом значення слова.

Література:

1. Бойцова И. Н., Городецкая Е. Я. Семантико-синтаксический статус производного прилагательного в атрибутивном словосочетании в современном

английском языке // Словообразование и его место в курсе обучения иностранному языку. Владивосток. 1986. №13. С. 75–82

2. Залужна О. О. Привативні дієслова в англійській та українській мовах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / О. О. Залужна. Донецьк. 2014. 283 с.

3. Иванова Н. Ф. Имена прилагательные с суффиксами субъективной оценки качества и соотносительные с ними слова: дис. канд. филол. наук: 10.02.02. // Н. Ф. Иванова. М.: Наука. 1968. 454 с.

4. Иванов В. В. Синхронная и диахроническая типология посессивности / Вяч. Вс. Иванов // Категория посессивности в славянских и балканских языках [Отв. ред. В. В. Иванов]. М.: Наука, 1989. С. 5–43

5. Каращук П. М. Закономерности аффиксации в современном английском языке//П. М. Каращук. М. 1998. 500 с.

6. Кубрякова О. С. Прикметник. Історико-типологічна морфологія германських мов.// О. С. Кубрякова. М.: Наука. 1997. С. 286–352.

7. Плуноян В. А. Введение в грамматическую семантику: грамматические значения и грамматические системы языков мира// В. А. Плуноян. М.: РГГУ. 2011. 672 с.

УДК 81'44:81'37

Філологічні науки

ЛОКАТИВНІ ДІЄСЛОВА В СИСТЕМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Драчук А.О.,

Студентка факультету іноземних мов

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

1. Вступні зауваження. До найважливіших завдань сучасної лінгвістики належить виділення та функціональний аналіз семантичних категорій речення, які знаходять свій вияв у мінімальних семантико-синтаксичних одиницях – синтаксемах [9]. Локативна семантика, як одна з найбільш поширених у

реченнєвій структурі, реалізується в локативних синтаксемах, що виділяються на основі відповідних змістових відношень з предикатом речення.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю системного опису локативних дієслів та конструкцій, які вони формують у мовленні, на засадах сучасного аналізу мовних одиниць, що детерміновано недостатньою опрацьованістю категорії локативності в лінгвістиці.

Об'єктом дослідження є локативні дієслова у англійській мові.

Предметом є семантика локативних дієслів у сучасній англійській мові.

Мета роботи полягає у визначенні семантичних ознак англійських локативних дієслів.

Матеріалом дослідження слугують локативні дієслова, отримані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел англійської мови.

2. Теоретичні засади дослідження. Категорія локативності – це семантична категорія, що об'єднує всі різновиди просторового значення. Вона пов'язана із сприйняттям людиною навколишнього світу, зокрема різних просторових характеристик, і відображенням його у мовленні. Три фундаментальні категорії буття і мислення – простір, рух і час – утворюють своєрідну «систему координат», за допомогою якої людина вимірює себе у навколишньому середовищі, сприймає світ та створює у своїй свідомості його образ [8].

Семантика виокремленого інвентаря дієслів англійської мови демонструє, що починаючи з давнього періоду розвитку англійської мови, вони передавали доволі різні за своїм характером значення, які пов'язані або з позначенням спрямування руху у просторі і тому характеризують просторові параметри динамічного уявлення дій, станів, процесів, або із позначенням місця протікання дії та місцеположенням об'єктів у просторі [7, с. 107]. Таким чином, в цій категорії виражаються різні просторові відношення предметів та явищ відображені в людській свідомості.

2.1. Дієслова першої групи динамічних дієслів належать ті, які описують так звані гомогенні процеси. З. Вандлер вважає, що «будь-яка частина такого процесу має ту ж природу, що й процес в цілому». Наприклад: *'Sometimes – so I*

have been told – one sees no human being pass for weeks at a time (О'Генрі) 'Іноді, як мені сказали – людина не бачить людей, які проходять повз, протягом довгого часу'.

Мається на увазі, що в кожний конкретний момент вказаного часового інтервалу суб'єкт знаходився в одному й тому ж стані, тобто в медіальній фазі руху. Велика кількість слів в цій групі є наслідком того, що в англійській мові такі різні поняття, як факт пересування та спосіб регулярно лексикалізуються в одному слові з непрозорою семантичною структурою: *move through the air* 'проходити крізь повітря', *walk in a leisury way* 'йти розслаблено' і т.д.

2.2. До цієї групи відносяться так звані дієслова досягнення, тобто традиційно виділені граничні дієслова. Описані ними слова локалізовані в часі: *leave the party* 'покидати свято', *come to church* 'йти в церкву'. Модальний стан тут позбавлений видової специфіки. Увага концентрується не на самому здійсненні руху, а на його результатах. '*Gilbert returned to the room where Nevada waited*' (О'Генрі) 'Гілберт повернувся до кімнати, де на нього чакала Невада'.

2.3. До другої групи дієслів досягнення належать модальні слова, які виражають не тільки спосіб руху, але й досягнення границі, тобто стають так званими «термінами досягнення». По типу номінації дієслова третьої групи співпадають із дієсловами другої групи: вони виражають спрямований рух, знаменують встановлення локативних відношень між суб'єктом локативним актантом, функціонують в тому ж синтаксичному оточенні. Особливість полягає в тому, що медіальна стадія руху в них представлена не родовою схемою, а видовою, оскільки факт досягнення локативної границі передається дієсловом, яке описує конкретний процес переміщення. [5, с. 10–15] Ці дієслова не вживаються для вираження ціленаправлених локативних відношень. '*And then this feathered Jackson flies up in his saddle and raises his little stewpot of a hat, and trots off in the direction of his mutton ranch*' (О'Генрі) 'І тоді цей пернатий Джексон влітає в сідло і піднімає маленьке зубрило з капелюха, і починає рухатися в бік ранчо'.

3. Структура локативних дієслів. До складу локативних дієслів, що є однією з головних ознак англійського дієслівного словотвору, входить моноксемне дієслово та післядієслівний компонент прислівниково-прийменникової природи, який внаслідок послаблення своєї прислівникової або прийменникової функції утворює з дієсловами відносно стійкі семантичні та синтаксичні сполучення [2; 5; 6].

Локативне дієслово функціонує як поєднання дієслова й прийменника, дієслова і прислівника чи дієслова і прийменника з прислівником, ось чому його часто визначають як багатослівне чи двослівне дієслово.

Таке поєднання можна визначити як «ідіоматичне», так як дослівний переклад кожного з компонентів не становить єдиного змісту всього поєднання. Точніше, він може бути зовсім іншим, і часом здогадатися про переклад усього фразового дієслова по його частинах неможливо [8].

За Ю. О. Жлуктенком, другий компонент, який позначається у лінгвістиці різними термінами, а саме, прислівники, постпозитиви, постпозитивні прийменники тощо, не виражає ознаки дії, яка б означала щось відокремлене від тієї дії, що міститься в першому компоненті дієслова. Дієслова з постпозитивами зливаються в одне семантичне ціле й виражають єдине поняття. Тому при вилученні другого компонента, зазвичай, змінюється значення дієслова [3, с. 105].

Такі граматисти як Д. Байбер [6], Дж. Ламонт [9] та інші притримуються двох протилежних думок щодо природи та використання локативних дієслів:

а) Буквальне використання форми *to go up* не є локативним дієсловом як таким, а є простим дієсловом з часткою: *The balloon went up into the air* ‘Повітряна кулька піднялася у повітря’.

Термін «локативне дієслово» може використовуватись лише для образних та ідіоматичних значень: *The balloon went up = The crisis finally happened* ‘Повітряна кулька піднялася = Кризовий момент нарешті стався’.

У даному випадку маємо справу з семантичним аспектом фразового дієслова *to go up*, яка не має нічого спільного з синтаксисом чи морфологією.

б) Термін «локативне дієслово» охоплює пряме і переносне (ідіоматичне) використання і, отже, включає в себе синтаксис, морфологію та семантику, тобто обидва значення фразового дієслова *to go up* [1, с. 25–26].

Локативні дієслова дуже різноманітні як за своєю сполучуваністю, так і за додатковими значеннями, які в них полягають або які вони набувають у тексті. Вони можуть виражати характер дії, перехід з одного стану в інший, спонукання до дії та інші значення, але у всіх випадках дія незмінно характеризується значенням, укладеним в самому дієслові.

4. Висновки.

4.1. Локативність – це поліцентрична структура, в якій виділяються два ядра, об'єднані домінантою (лексема «місце»), напівпериферія та периферія.

4.2. Ядро мовної категорії локативності щодо контексту, засобів вираження його семантики членується на площини суб'єктної та об'єктної орієнтації. Перше включає просторові найменування, що зумовлені місцезнаходженням мовця або спостерігача, тобто має яскраво виражений антропоцентричний, суб'єктивний зміст.

4.3. Фразове локативне дієслово функціонує як поєднання дієслова й прийменника, дієслова і прислівника чи дієслова і прийменника з прислівником, ось чому його часто визначають як багатослівне чи двослівне дієслово.

4.4. Після дефініційного та компонентного аналізу лексичних одиниць англійської мови локативними дієсловами називаємо перехідні дієслова, які мають значення переводити в такий стан або спричинювати виконання дії, яка виражається у відповідній дієслівній основі, будучи закріплена за якимось місцем або простором.

Література:

1. Бондарко А. В. Стаття. Из коллективной монографии «Теория функциональной грамматики. Локативность. Бытийность. Посессивность. Обусловленность.» / А. В. Бондарко. – СПб. : Наука, 1996. – 26 с.

2. Бондаренко В. Н. Отрицание как логико-грамматическая категория / В. Н. Бондаренко. – М. : Наука, 1983. – 212 с.

3. Волкова А. В. Глагольная каузация как когнитивный способ выражения причинно-следственных связей в чувашских и английских пословицах / А. В. Волкова, О. Я. Карпеева // Вестник чувашского университета. – 2013. – №2. – С. 162–165.
4. Глушук-Олея Г. І. Мовні способи вираження каузативності / Г. І. Глушук-Олея // Studia Linguistica. 2010. – Вип. 4. – С. 155–156.
5. Горбунова Л. И. Атрибутивно-локативная языковая модель и ее семантические модификации / Л. И. Горбунова. – Иркутск : Изд-во Иркутский университет, 2005. – 164 с.
6. Горбунова Л. И. Роль локативного компонента в семантической структуре адъективной приставки с пространственным значением / Л. И. Горбунова // Сибирский филологический журнал. – 2010. – № 4. – С. 156–163.
7. Горбунова Л. И. Семантика структуры как метафора локативности / Л. И. Горбунова // Вестник Томского государственного университета. – 2009. – №323. – С. 19–22.
8. Залужна О. О. Привативні дієслова в англійській та українській мовах : дис. ... канд. філол. наук :10.02.17 / Ольга Олексіївна Залужна. – Донецьк, 2014. – 283 с.
9. Кучман І. М. Лінгвістичний і лінгвіальний статус категорії каузативності / І. М. Кучман // Філологічні трактати. – 2012. – Том 4. – №4. – С. 46–55.
10. Ступак І. В. Критерії виділення похідних каузативних дієслів (на матеріалі німецької та української мов) / І. В. Ступак // Наукові записки. – Вип. 96 (2). – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – С. 84–88.

КАТЕГОРІЯ МЕНТАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В ТЕКСТАХ ФРАНЦУЗЬКИХ
ЛІЧИЛОК*Н. Л. Дяченко**викладач кафедри романських мов**Київський національний лінгвістичний університет**м. Київ, Україна*

Сучасні розвідки в галузі когнітивної лінгвістики скеровані як на дослідження текстових світів [13, 14], що виникають у ході інтерпретації, так і шляхів їх створення читачем або слухачем. Пошук та роз'яснення відношень між знаннями про світ і тим, як вони відображені в літературних чи фольклорних поетичних текстах є особливістю вітчизняних та зарубіжних досліджень з когнітивної лінгвістики [1, 2, 4, 7].

Наукова праця Жіля Фоконьє “Ментальні простори” [7] належить до низки тих робіт, які відіграли вирішальну роль у становленні когнітивної лінгвістики й визначили її основні теми і напрямки досліджень. Автор підкреслює свою прихильність до когнітивного підходу в семантиці, який базується на тісному зв'язку мови й когніції. За Ж. Фоконьє [9] мова не передає значення, а регламентує його будову. Розуміння висловлювання є можливим завдяки тому, що мовні вирази виконують функцію своєрідних конструкцій, відповідно до яких слухач подумки конструює смисл. Ці теоретичні конструкти, які відображають те, що відбувається “поза кадром” і становлять повсякденний фон когнітивного спілкування, автор пропонує назвати ментальним простором.

Змістовний аспект ментальних просторів становлять моделі ситуацій у тому вигляді, як вони осмислюються людиною, і охоплюють наявний стан справ, гіпотетичні ситуації, ситуації в минулому чи майбутньому, вигадані ситуації, предметні сфери.

Отже, в концепції Ж. Фоконьє мова є не лише об'єктом інтерпретації відносно дійсного чи можливого стану речей, контексту чи ситуації, але є тим

конструктивним початком, що створює ментальні простори, наповнює їх елементами і програмує відношення між цими елементами та просторами. Успіх людського спілкування залежить від ступеню подібності побудованих співбесідниками просторових конфігурацій, яка визначається не лише як лінгвістичний аспект розуміння, оскільки окрім мовних виразів на побудову ментальних просторів мають вплив такі позамовні фактори як фонові знання, доступні схеми, прагматична інформація, очікування і т.п. [7, с.2].

Теорія концептуальної інтеграції (теорії змішування, блендинга) – продовжує розвивати ідеї ментальних просторів [10]. Концептуальна інтеграція визначається як різновид відображень чи проєкцій між поняттєвими сферами. Суть її в тому, що структури вихідних ментальних просторів проєктуються на новий змішаний простір, так званий бленд, елементи якого об'єднуються і починають взаємодіяти. Цей бленд не ототожнюється із жодним з вихідних ментальних просторів і не є, власне, сумою їх елементів, це новий ментальний простір з власним значенням; як дитина, що успадкувала від батьків певні риси, однак розвиває свою власну ідентичність.

В теорії концептуальної інтеграції між вихідними просторами існує так зване міжпросторове відображення, яке об'єднує подібні елементи, і спільний простір, що містить елементи, спільні для обох вихідних просторів на певному етапі розвитку концептуальної інтеграції, які й становлять частину бленду [8, с.308].

Таким чином, вихідні простори – це незалежні один від одного ментальні простори, об'єднання яких призводить до часткового формування нового ментального утворення – змішаного простору чи бленда. Загальний простір – це ментальний простір, що відображає подібні сутності вихідних просторів, які згодом проєктуються у змішаний простір. Бленд – це ментальний простір, що утворюється за рахунок проєкції загального простору, проєкції елементів вихідних просторів, що не входять до загального простору, і, безпосередньо, елементів, притаманних лише новому бленду, виражених за допомогою фонових знань, когнітивними та культурними моделями.

У процесі нашої роботи здійснено спробу застосувати теорію концептуальної інтеграції до аналізу текстів французьких лічилок і виявлено цікавий факт, притаманний сюжетним творам, – деякі тексти можуть мати неоднозначний, подвійний смисл.

Об'єктом нашого дослідження стала популярна серед французьких дітей лічилка *Nous n'irons plus aux bois* [5, с. 276],

Проаналізувавши елементи вихідних просторів 1 і 2 доходимо висновку, що у змішаному просторі текст цієї лічилки має подвійний смисл, який розкривається за допомогою метафор: *bois* п.м. – публічний будинок; *les lauriers sont coupés* – заборона домів розпусти; *la belle, la fauvette, la cigale* – красуня, солодкоголоса кралечка, легковажна жінка, повія; *le chant du rossignol* – поклик пристрасті; *la bergère* – простачка; наївна, цнотлива дівчина; *le panier blanc* – символ багатства, його вміст становить найбільшу цінність для його власника; прикметник *blanc* номінує ознаку предмета – чистоту, невинність.

Отже, теорія концептуальної інтеграції та блендингу Ж. Фоконьє і М. Тернера на основі теорії ментальних просторів Ж. Фоконьє може ефективно застосовуватися для аналізу текстів французьких лічилок. Аналіз компонентів змішаного простору сприяє виявленню прихованого метафоричного підтексту французьких лічилок, який відображає особливості менталітету французів та їх національно-культурну специфіку.

Література:

1. Воробйова О. П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи / О. П. Воробйова // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Вип. 635. – С. 18 – 22.

2. Сучасні когнітивно-поетологічні підходи до інтерпретації літературних текстів / В.А. Єфименко // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. — К.: Логос, 2012. — С. 98 – 103.

3. Лакофф, Дж. Метафори, которими мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон // Теория метафоры / сост. Н. Д. Арутюнова. М. : Прогресс, 1990. —

С. 387 – 416.

4. Скребцова Т. Г. Когнитивная лингвистика: классические теории, новые подходы — М.: Издательский Дом ЯСК, 2018. — 392 с. — (Разумное поведение и язык. Language and Reasoning).

5. Comptines de langue française recueillies et commentées par Jean Beaucomont, Frank Guibat, Tante Lucile, Roger Pinon et Philippe Soupault. Edition Seghers, Paris, 1961, 1970. – 320 p.

6. Comptines pour enfants: leurs sens caché [Электронный ресурс]. –

Режим доступа: <http://www.parents.fr/enfant/culture-et-loisirs/comptines-pour-enfant-leur-sens-cache-13413>.

7. Fauconnier G. Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language. – Cambridge: MIT Press, 1994. – 240 p.

8. Fauconnier, G. Mental Spaces. Conceptual Integration Networks /

G. Fauconnier, M. Turner // Cognitive Linguistics: Basic Readings / edited by Dirk Geeraerts. Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, 2006. — P. 303–371.

9. Fauconnier G. Mapping in Thought and Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 219 p.

10. Fauconnier G., Turner M. The Way We Think: Conceptual Blendings and the Mind's Hidden Complexities. – New York: Basic Books, 2002. – 464 p.

11. La face cachée des comptines [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://comptines-card.websself.net>.

12. Larousse : encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne [Ressource électronique]. — Accès : <http://www.larousse.fr/>

13. Semino E., Culpeper J. (eds.) Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2002. – 333 p.

14. Werth P. Text worlds: representing conceptual space in discourse. – Longman, 1999. – 390 p.

ОНІМНИЙ ПРОСТІР МАЛОЇ ПРОЗИ БОРИСА ХАРЧУКА

Зіновкіна В.В.,

студентка гуманітарно-технологічного факультету

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Т. Шевченка

м. Кременець, Україна

Тези присвячені вивченню онімного простору малої прози Бориса Харчука; з'ясуванню семантико-стилістичної ролі онімів різних класів, які функціонують в аналізованих нами творах письменника.

Об'єктом нашої розвідки є онімний простір малої прози Бориса Харчука, зокрема оповідань «Планетник», «Школа», «Діана», «Новолітування», «Бузьки», «Калина», «Горохове чудо», предметом – функціональні особливості літературно-художніх онімів.

Борис Микитович Харчук – письменник, творчість якого залишається й досі малодослідженою українськими мовознавцями.

Борис Харчук працював журналістом. І писав. Писав, як веліло серце, як зобов'язувала совість перед тою землею, що його пустила в широкий світ. Тому він ніколи не соромився своїх найперших книжок, не переписував їх.

У цих оповіданнях письменник осмислює теми про народ, суспільство, клас, рід, людину. Бориса Харчука завжди хвилювали проблеми моральності, розуміння добра і зла, уславлення чуйності, щирості, працьовитості, відповідальності за справу, яку доручено; засудження підступності, жаги до збагачення, егоїзму.

Дослідженням літературно-художньої спадщини Б. Харчука займалися Н. Сидоренко, Д. Дончик, В. Агеева, О. Васишин, С. Гречанюк, І. Співак, та ін.

Так, Співак І. у праці «Міфопоетичний світ повісті Бориса Харчука "Коляда"» стверджує, що завдяки творчому переосмисленню образів і сюжетів

національного фольклору прозаїк віднаходить адекватну форму для вираження ідеї руйнування родового начала у психіці сучасної людини.

Життєвий і творчий шлях Бориса Харчука досліджували О. Васишин, К. Волинський, Р. Гром'як, М. Слабошпицький, Г. Чернихівський.

У наукових розвідках недостатньо висвітленні питання про використання творчої спадщини Бориса Харчука, його багатого літературного досвіду у виховній роботі з дітьми, спрямованого на формування їхнього світогляду, на те, щоб вони ставали повноцінними громадянами української держави. Кравець Л. у праці «Педагогічні погляди Бориса Харчука» доводить, що у творчості Бориса Харчука показано, як письменник відстоює права та освіту і яку роль у становленні особистості учня відіграє учитель.

Характеризуючи літературну спадщину Б. Харчука, Д. Дончик стверджував: «Та найбільше, мені здається, його дужий реалістичний талант розкрився в повісті – художньо місткій, психологічно конденсованій, надзвичайно різноманітній формально, стильово, у повісті, що на мою думку, зухвало долала межі не лише соцреалізму, а й реалізму як такому.» [3, с. 502].

Проте всі ці розвідки мають літературознавчий характер. Лінгвістичні особливості художніх творів письменника досліджували У. Михайлишин («Засвоєння фразеологічних одиниць, вибраних з роману Б. Харчука "Волинь"»), М. Скаб («Загальнонаціональне, раціональне та індивідуальне у зверненій мові Бориса Харчука»), Е. Палихата («Характеристика діалогічних конструкцій творів Бориса Харчука»).

Вивченню топонімів у вибраних творах Бориса Харчука присвячена наукова стаття І. Волянюк, де досліджено особливості функціонування топонімів у повістях Б. Харчука «Теплий попіл» та «Крижі», з'ясовано їхню семантико-стилістичну роль. Інші групи власних назв малої прози письменника досі залишаються недослідженими, що й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Поняття онімний простір як загальноономастичний термін чи не вперше витлумачений у відомій праці О. Суперанської «Общая теория имени собственного» (1973), а згодом уточнений і доповнений у колективній

монографії «Теория и методика ономастических исследований» (1986) О. Суперанської та Н. Подольської.

У другій половині ХХ століття виокремилась окрема галузь ономастики – літературно-художня ономастика, оскільки вивчення мови художньої літератури також неможливе без аналізу власних назв, вплетених у канву твору.

На думку російської дослідниці О. Фонякової, онімний простір художнього твору потрібно аналізувати на двох рівнях: парадигматичному та синтагматичному. Також вона зазначає, що географічні назви служать композиційно-мовленнєвим засобом створення документальності оповіді в авторській мові, по-різному розкриваючи образ автора-оповідача. Окремо авторка виділяє семантико-стилістичні функції власних назв, що зберігають номінативну функцію як загальну.

Оніми в художньому творі передусім виконують стилістичну функцію і беруть участь у створенні образів, на відміну від реальних власних назв, що належать мові [12, с. 8]. Асоціація є одним із найпоширеніших засобів формування семантики власних назв у тканині тексту. Особливо це стосується тих онімів, які в лінгвістичній літературі називають по-різному – значущими, описовими, характеризуючими, змістовими, етимологічними іменами. Найбільш вдалим, на нашу думку, є термін, який вживає більшість вітчизняних і зарубіжних дослідників – *промовисте ім'я* [1, с. 115].

На початку ХХІ ст. значно поглибилася увага дослідників до вивчення онімного простору художніх текстів, який є завершеною системою, цілісною структурою, що має свої закони, виконує певні художні завдання, які залежать від авторської ідеї і жанрової специфіки літературно-художнього твору [12, с. 17]. Власні назви та їх замітники виступають надзвичайно важливими елементами авторського образотворення, адже допомагають достовірніше відтворити важливі деталі, сутність зображуваного героя та висловити своє (авторське) ставлення і міжособистісні стосунки героїв.

Усі імена, прізвища, імена по-батькові, прізвиська, покликані не лише ідентифікувати персонажа, а й виконувати певні характеристичні функції для

створення цілісного образу героя. За вжитком в українській літературі власних назв можна виділити кількадесят різних їх функцій, що зосереджуються в групи – інформативну та експресивну. Окремо від цих двох потужних функціональних блоків можна говорити лише про текстотвірну функцію власних назв [4, с. 7].

Поняття онімний простір досить активно функціонує у сучасній ономастиці. Впродовж останніх десятиліть захищено кілька дисертацій, у яких термін «онімний простір» відбито навіть у назвах: О. Немировська «Ономастичний простір українських чарівних казок» (у зіставленні з російськими казками) (2000), Г. Шотова-Ніколенко «Онімний простір романів Ю. Яновського» (2006).

Востаннє онімний простір детерміновано В. Супрун як суму власних назв, які використовують у мові певного народу для найменування реальних, гіпотетичних і фантастичних об'єктів.

Проза Б. Харчука надзвичайно різноманітна, цікава і дуже легко сприймається. У досліджуваних нами творах функціонує тридцять дев'ять онімів. Серед них – гідроніми, ойконіми, антропоніми, ороніми та астроніми. З-поміж гідронімів на сторінках аналізованих нами творів найчастіше функціонують *Дунай, Вілія, Іква*. Наприклад: «Кожна ниточка вимочена в *Дунаї*.» [10, с. 1]; «В глибоких берегах текла *Вілія*..» [6, с. 94]; «З усіх боків, як острівець, *Іква*.» [11, с. 2]. Перелічені гідроніми виконують реально-географічну функцію, слугуючи для позначення локалізації місця у творі.

В аналізованих нами творах також функціонують ойконіми (*Остриг, Ярилівщина, Москва, Збараський район*). Наприклад: «Виднілись руїни замку і білосніжний собор – в *Острозі*» [6, с. 95]; «Та незнайома жінка була чомусь у лісі в *Ярилівщині*» [8, с. 5]; «На початку вересня я відвідав *Збараський район*» [11, с. 1]; «На обід, а там у *Москву* – відповів шофер з гідністю.» [6, с. 31].

На нашу думку, ця група власних назв є одночасно явищем історичним, географічним і мовним. Основна їх функція – локальна та називна. Деякі ойконіми пов'язані з історією України, вони актуалізують інформацію про відповідні події з минулого.

Найчисельнішу групу з-поміж виявлених нами онімів становлять антропоніми. Їх, у свою чергу, поділяємо на реалоніми та фантастоніми. До першої групи – реалонімів – належать: *Настя, Тихонович, Володимир Олексійович, Петро Мартинюк*. («Бабуня *Настя* дивиться на них і наказує..» [9, с. 304]; «З головою колгоспу *Тихоновичем* пішли в поля.» [11, с. 1]; «*Настя*, яку теж усі називають Буквою.» [11, с. 1]; «*Володимир Олексійович* навіть не глянув на коменданта.» [6, с. 30]; «Ми з *Петром Мартинюком* до світу вирушили.» [9, с. 301]).

До фантастонімів відносимо: *Планетник, Лісовики і Лісовки, Шугай, Бабай*. («Завжди, коли мені тоскно, я згадую *Планетника*, вдивляюсь в небо і чую:дзвонять дзвони.» [6, с. 126]; «У лісі живуть *Лісовики і Лісовки* – вони пастухи і пастушки звірів і дерев.» [6, с. 110]; «*Шугай* якраз не спав, коли *Бабай* зі своїми розбишаками напав на нього.» [6, с. 9]). Стосовно антропонімів у прозі, то найбільш навантаженими є фантастоніми, які позначають вигаданих осіб і надають стилістичної забарвленості цим оповіданням. Також важливу роль відіграють реалоніми, які виконують номінативну функцію.

Кількісно найменшу групу становлять ороніми: *Карпати* («Деся далеко у самих Карпатах...») [6, с. 9] та астроніми: *Чумацький Шлях* («Він їде Чумацьким Шляхом, але й це дороги людей.») [6, с. 108]. В оповіданнях письменника ці оніми виконують номінативну функцію.

Здійснений нами аналіз онімного простору малої прози Бориса Харчука дає підстави стверджувати, що функції онімів у художньому творі можуть бути різноманітними та залежать від різновиду власних назв. Так, гідроніми та ойконіми найчастіше виконують реально-географічну та називну функції, слугуючи для позначення локалізації місця у творі. Деякі актуалізують інформацію про відповідні події з минулого. Антропоніми, серед яких найбільш навантаженими є фантастоніми, що позначають вигаданих осіб, надають особливо стилістичного колориту цим оповіданням. Інші групи онімів є малочисельними. Основна їх функція – номінативна.

Література:

1. Бияк Н. Номінація персонажів у романах Гончара як додатковий засіб їх характеристики / Н. Бияк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство. – Тернопіль: ТНПУ, 2007. – 1(16). – 448 с.
2. Воляннюк І. Особливості функціонування топонімів у повістях Бориса Харчука «Теплий попіл» та «Крижі» / О. І. Воляннюк // Наукові записки. Серія: Літературознавство. – Тернопіль, 2011. – № 33. – С.295-300
3. Дончик В. Художнє сходження Б. Харчука / Дончик В. // Доля української літератури – доля України. – К.: Грамота, 2011. – С. 494-502.
4. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика: збірник статей / Ю. О. Карпенко. – Одеса: Астропринт, 2008. – 328 с.
5. Теория и методика ономастических исследований / Отв. ред. А. П. Непокупный. – 172 с.
6. Харчук Б. Горохове чудо / Борис Харчук. – Львів, 2015. – 128 с.
7. Харчук Б. Горохове чудо / Борис Харчук. – Київ, 1991. – 206 с.
8. Харчук Б. Новолітування [Текст] : новела / Б. Харчук // Вільне життя. – 1982. – 40 с.
9. Харчук Б. Оповідання та новели / Борис Харчук. – Кременець, 2019. – С. 301-304.
10. Харчук Б. Слово і народ [Текст] / Б. Харчук // Укр. мова і літ. в школі. – 1991. – № 9. – С. 61-67.
11. Харчук Б. Школа [Текст] : повісті й оповідання / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1979. – 238 с.
12. Хлистун І. Власна назва в укр. поезії II половини ХХ ст. – Умань, 2013. – 208с.

ОБРАЗ ЛЮДИНИ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ
У РОМАНІ Е. Л. ДОКТОРОУ «МОЗОК ЕНДРІО»

А. С. Кравченко,

викладач

*Полтавський національний
педагогічний університет*

Е. Л. Доктороу, згідно Л. Андрєєву, створив жанр постекзистенціалістської притчі, яка з'єднує конкретно-історичне з абстрактно-міфологічним, сучасне з вічним, соціальний детермінізм з грою випадку, відроджує неоромантичне світовідчуття як пряму реакцію на реальність «атомного століття» [1, с. 292]. Письменник брав участь в спробах зобразити американське суспільство «хворим» [2, с. 120]. Звичайна техніка культурного підриву «включає атаку на дійсну несправедливість і нерациональність. Оскільки всі суспільства страждають і тим і іншим, нестачі в об'єктах ніколи не буває. Однак взагалі атака не спрямована на якусь конкретну несправедливість або ірраціональність як таку. Найчастіше ці несправедливість і ірраціональність використовуються як засоби для досягнення більшої мети – загального ослаблення самого суспільного устрою» [2, с. 120]. Е. Л. Доктороу вважає, що «<...> для того, щоб врятувати нашу планету, треба змінити мислення, відношення до цивілізації, зрозуміти, що в неї зараз є все, як і в античності. Просто масштаби діяльності людини такі, що можуть призвести її до загибелі, ми повинні розуміти, що війна в Древній Спарті, в Афінах та сучасна війна – це суцільно різні речі» [3, с. 80].

Нова антропологія виражає потребу пізнати людину у її реальних параметрах. Це означає її дегероїзацію, схильність до психопатії. Дослідниця Н. Б. Маньковська стверджує, що рушійним стимулом створення нового методу слугувало стремління зламати стереотип західного інтелігента і ствердити нетрадиційну модель активної особистості – «шизофреніка» [4, с. 42].

Уособленням такого шизофренічного маргінала є герой Е. Л. Доктороу Ендрю в романі пізнього періоду творчості письменника «Мозок Ендрю». Персонаж відмовляється від капіталістичного соціуму. Його переповнюють відчуття якоїсь безвиході, постійний пошук чогось – чому і сам персонаж не може дати назви. Ним керують його несвідомі бажання. Ендрю неспроможний проявити волевиявлення і взяти свою свідомість під контроль.

Е. Л. Доктороу стверджує: «Ідея людей з такою спадщиною, які відмовилися від світу, перетворилися на відлюдників і збирали все, що попадалося під руку, здавалося, взагалі своєрідною сатанинською насмішкою над всім людством» [5, с. 2].

На думку Л. М. Баткіна, «безсмысленність життя – це також сенс. Навіть таке слабке світло – безкінечно світліше, ніж життя без думок про світ та про себе. Хай роздуми і заводять в безсмысленність, тобто в трагічну невідповідність з абсолютною шкалою» [6]. За філософськими поглядами Ж. Дерріди, цитати та мовні асоціації переповнюють фрагментований потік людської свідомості [7]. Життя особистості уособлює гру з світом мовних алузій. Основою свідомості Ендрю виступає інтертекстуальність.

Також в творі спостерігається децентрація особистості. Ендрю як людина епохи постмодернізму відмовляється прийняти долю. Хаотичний потік ретроспекцій панує над героєм, який опиняється під владою безконтрольного мозку. Власна свідомість, як здається Ендрю, робить його маріонеткою, що спричиняє нещастя собі та своїм близьким. Все це призводить до децентрації героя, який виступає не цілісною особистістю, а розділеним та фрагментованим індивідом. Відчуваючи власну децентрацію, Ендрю відкидає всі закони і приписи, скасовує межу між уявним та реальним, веде гру зі світом, з усіма духовними цінностями і з своїм внутрішнім «я».

Література:

1. Зарубежная литература второго тысячелетия/ Под ред. Л. Г. Андреева. – М.: Высшая школа, 2001. – С. 292– 334
2. Rothman S. Roots of Radicalism: Jews, Christians, and the New Left /

Stanley Rothman, S. Robert Lichter. – Oxford University Press, 1982. – 480 p.

3. Ткаченко А. Легенда реальности / А. Ткаченко // Юность. – 1992. – №3. – С. 80–81.

4. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – СПб.: Алетейя, 2000. – 347 с.

5. Braver R. E.L. Doctorow on 'Homer & Langley' The Famed Author Talks About Bringing to Life the Infamous Collyer Brothers in His New Novel [on-line recourse] / Rita Braver // Sunday Morning. – September 20, 2009. – Режим доступа: <http://www.cbsnews.com/news/el-doctorow-on-homer-langley/>

6. Баткин Л. М. О Постмодернизме и “Постмодернизме”. О судьбе ценностей в эпоху после Модерна [электронный ресурс] / Л. М. Баткин. – Режим доступа: <Http://www.philology.ru/literature3/batkin-96.htm>

7. Деррида Ж. О грамматологии [электронный ресурс] / Ж. Деррида. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/derr_gr/index.php

УДК 81

Філологічні науки

THE DIFFICULTIES IN LEARNING ENGLISH IDIOMS

Kryzhak Oksana

*the teacher of the faculty of linguistic
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Kyiv, Ukraine*

All languages have phrases or sentences that cannot be understood literally. Even if you know the meaning of all the words in a phrase and understand all the grammar of the phrase completely, the meaning of phrases may still be confused. Many proverbs, informal phrases, and common saying offer this kind of problem. A phrase or sentence of this type is said to be idiomatic. You have probably spent a long time learning new words. Words, however, do not just come in expressions — in groups.

Idioms are among the most common of these expressions. There are thousands of them in English. What is an idiom? An idiom is a group of words with a meaning that is different from the individual words. Idioms are phrases, which people use in everyday language which do not make sense literally, but we understand what they mean. Why are idioms and metaphors so important?

Firstly- they are important because they are very common. It is impossible to speak, read, or listen to English without meeting idiomatic language. This is not anything you can leave until you reach an advanced level. All native speakers of the English language use idiomatic language. Every newspaper is full of metaphorical language. You cannot avoid it or leave it until later.

The second- reason is that very often the metaphorical use of a word is more common today than its literal use. For example, we know that farmers plough their fields, but you can plough through a long novel or report; you can plough on with your work; you can plough money into a business; profits can be ploughed back into a company; a lorry can plough into a row of parked cars. Using plough in its literal farming meaning is now much rarer than all its other non-literal uses. However, it is important for you to know the literal meaning. Often the literal meaning creates a picture in your mind and this picture makes the other meanings easier to understand.

The third -reason is that this kind of language is important because it is fun to learn and to use. Since there is so much to learn, anything, which helps you to remember things, is important and if the language you are learning is more colourful and interesting, there is more chance that you will remember it. You will also sound more natural if your English contains more idiom.

1. Using idioms is perfectly natural to understand and important to English speakers who are not native.
2. To make our speech with idioms as a native speaker.
3. It is very common today.

Problem — our speech isn't rich in Idioms! Because we try to avoid using difficult words and if we want to make our speech rich with idioms we must read special English novels, daily English newspapers and try to meet idiomatic English

expressions in all these situations, try to avoid using ordinary words in your speech. If you use an idiom, expression and phrasal verbs, your speech will be very perfect.

Are idioms spoken or written English? Both! Some people think that idiomatic language is more informal and therefore, common only in spoken English. This is not true. Idiomatic language is as fundamental to people speaking, or if you read a novel or all these situations. Easy idioms to use. Some idiomatic expressions are used on their own, or with just one or two other words. These are often the easiest to use.

The lights are on, But Nobody`s home. (About a stupid person)

When pigs fly (about something that will)

Use your loaf (use your head, think smart)

Finger linkin` (good about a very tasty food or meal)

Kill two birds with one stone. (produce two useful results just doing one action)

To cut a long story short (to tell the main points, but not all the fine details).

To put my speech briefly, I would like to say that to use idioms and phrases is vital when we express our opinions. Otherwise, our discourse will be conventional even how much we try to utter attractively.

References:

1. Abrams, M. H. (1993). *A Glossary of Literary Terms*. 6th edition. Fort Worth: Harcourt Brace College Pub.
2. Baker, M. (1992). *In Other Words: A Course Book on Translation*. London and New York: Routledge.
3. Beekman, J. & Callow, J. (1974). *Translating the Word of God*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
4. Culler, J. (1976). *Saussure* (American Title: Ferdinand de Saussure). London: Fontana; Brighton: Harvester, 1976. New York: Penguin, 1977. Second revised edition, Ithaca: Cornell University Press, 1986; London: Fontana, 1987.

ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У «МИСЛИВСЬКИХ УСМІШКАХ»
О. ВИШНІ

*Михайлюк А. В.,
студентка гуманітарно-технологічного факультету
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Наприкінці ХІХ ст. – поч. ХХ ст. в українській літературі досить стрімко розвивалося гумористично-сатиричне мистецтво.

Під пером Остапа Вишні розвинувся жанр сатиричної та гумористичної мініатюри, якій сам письменник дав дуже вдалу назву – «усмішка». Це гумористично забарвлені побутові зарисовки, жанрові сценки, діалоги, в які часто вводяться авторські міркування, ліричні відступи [5, с. 13].

Літературознавець І. Дузь окреслює жанровий діапазон творів О. Вишні: памфлет, фейлетон, усмішка-жарт, музична комедія, гумореска-нарис, усмішка-стаття. Всі вони мають струнку композицію, лаконічні, розповідна манера чергується з діалогом [3, с. 104].

Остап Вишня виступає у своїх неповторно-своєрідних «мисливських усмішках» талановитим гумористом і ліриком. Іскристий гумор, вміння автора чути образну, дотепну мову народу – ось що насамперед забезпечило їм величезний успіх у читача.

Остап Вишня – справжній мисливець і при тому поет полювання. Пахощі лугового сіна, рожеві вечори й світанки, звірині сліди, пісня, – усе це виповнює цикл «Мисливських усмішок» [1, с. 3].

За Б. Пришвою, гумористичний ефект у творах Остапа Вишні створюється також одночасно словом і ситуацією. Письменник використовував такі форми вираження комічного: наївне роз'яснення поняття або значення слова, що називає це поняття («що таке собака – ви знаєте: голова, чотири

ноги, хвіст і гавкає»); комічні евфемізми («взяв приятель з собою в бочку ще пляшку того, що гріє») [4, с. 27].

Зміст усмішок далеко не вичерпується веселими історіями та колоритними сценками з життя мисливців. Їх сильною стороною є ліричні пейзажні зарисовки, те справді поетичне відтворення природи, яке виховує у читача почуття любові до рідного краю. Зі сторінок усмішок постає привабливий образ людини, по-справжньому закоханої в наші поля, ліси, ріки, озера, людини, яка тонко відчуває їх неяскраву, але чарівну красу і просто розповідає про неї: *«Благородна своєю постаттю, струнка, ніжна, стоїть вона серед кущів ліщини або на зеленій квітучо-пахучій галявині лісу нашого чарівного чи коли, спустившись до Сули, до Горині, граціозно нахилившись, студену воду п'є»* [1, с. 69].

В осінньому пейзажі також звучить гумористична нотка: *«Сумовито рипить дуб, замислився перед зимовим сном ясен, тяжко зітхає клен, і тільки берізка, жовтавозелена й «раскудря-кудря-кудрява», - ген там на узліссі білявим станом своїм кокетує, ніби побачення жде...»* [1, с. 36].

В усмішці «Відкриття охоти» автор дає відповіді на важливі запитання, куди їхати і з ким їхати на полювання. Все це викладає жваво й дотепно: *«Скільки турбот, хвилювань, нервозності, доки все в тебе в порядку: і рушниця, і набої, і одежа, і рюкзак, - одне слово, все, що потрібно для серйозного, добутливого полювання...»* [1, с. 24].

Письменник використовує емоційно насажені риторичні фігури (*«Ах, незабутні хвилини!»*), перенесення побутово-технічної лексики на пташиний світ: *«Качки «повиключали мотори», почистили зуби, зробили на ніч фізкультурну зарядку з холодним обтиранням і, поклавши на водяні лілеї голови, полягали спать...»* [1, с. 28].

В усмішці «Як варити суп із дикої качки» автор змальовує найтонші відтінки і фарби заходу сонця: *«Дика качка любить убиватись тихими-тихими вечорами, коли сонце вже сковзнулося з вечірнього пруга, минуло криваво-багрянний горизонт, послало вам останній золотий привіт і пішло спать...»* [1, с. 28].

Остап Вишня розкриває очевидні речі, які усім відомі і цим створює комічний ефект: *«Дикі качки, крім базару, водяться ще по лугових озерцях та по очеретах і тихих-тихих плесах... Само собою розуміється, що ви берете з собою рушницю (це така штука, що стріляє), набої і всілякий інший мисливський реманент...»* [1, с. 27].

Засобом творення комічного у «Мисливських усмішках» є низка метафор: *«сонце вже сковзнуло з вечірнього пруга, минуло криваво-багрянний горизонт, послало вам останній золотий привіт і пішло спати»* [1, с. 28]; *«рипуть Віз, дишель свій униз спускаючи, блідне поволі Чумацький Шлях, а під ожередом плететься чудесне мереживо з мисливських оповідань»* («Як варити і їсти суп із дикої качки») [1, с. 29]; *«креслять тригонометричні фігури журавлі; річка Оскіл – чудесна річка... з луками, що дивляться на світ божий незчисленними очима-озерами, порослими зеленими-зеленими шовковими віями»* («Заєць») [1, с. 36]; *«застрибали по сліпучо-білій ковдрі мільярди діамантів»* («Лисиця») [1, с. 33].

Мисливські усмішки надзвичайно інформативні. Переходи від епізоду до епізоду, несподівані повороти викликають сміх. У цих творах простежується контраст між правдивим тоном розповіді та малоймовірним змістом: *«на Бенгалію з Києва треба їхати так. Як минете Мотовилівку, Васильків і Фастів, – беріть не на Бердичів, а на Жмеринку. Потім на Ванярку, Роздільну і доїздіть до Одеси. З Одеси на Дарданелли, потім на Суецький канал, звідти вже не так далеко до Індії. Приїхавши в Індію, питаєте, як вам пройти на Брамапутру... Між Брамапутрою і Гангом, у джунглях, найбільше плодиться бенгальських тигрів* [1, с. 74].

Сміх викликає несподіване пояснення загальновідомих понять: *«Ясна річ, що бекас – не собака, а птиця, але кожен мисливець знає, що полювати бекаса без собаки – це все одно що справляти весілля без музики...»* [1, с. 39].

В усмішках О. Вишні присутнє спотворення звукового комплексу слова. Гуморист відтворює вимову п'яного мисливця, щоб досягти комічного ефекту. Це спостерігаємо в усмішках «Ведмідь»: *Пт-та-ташечко! Люб-б-б-ая! Хіба ж*

ти з-в-в-вір? Хіба ж ти вед-мед-мідь? [1, с. 49]; мова тещі, яка любить натискати на шиплячо-свистячі приголосні: *«Шшшшшикарний ссссобака в Акуліни Кузьмінішшшшні!»* [1, с. 40].

Діалектизми та просторічні слова мають багаті словесно-звукові форми, які також створюють комічний ефект. В усмішці «Ружжо» О. Вишня використовує діалектизм і відразу його пояснює: *«Чому «ружжжо», коли насправді – рушниця...». А як не хочеться, щоб була «рушниця», то вже «ружсьє», але ж ні в якому разі не «ружжжо»* [1, с. 56].

Письменник використовує різноманітні вигуки, чим підсилює гумористичність і експресивність викладу: *«От вгледить хтось, приміром, зайця. Хоч він малий, хоч старий, чи ж він стримається, що зразу не: «А-ря-ря! Тю! Тю! Тю! Го! Го! Го!»* [1, с. 36»].

Засобами творення комічного є також ненормативні граматичні форми слів. Ці порушення побутують в діалектному мовленні: *«А ведмідь – воно дуже велике й дуже буре, а снігу там багато: не втечеш!»*(«Ведмідь») «[1, с. 45].

Гуморист використовує синтаксичні засоби комізму: присудки, виражені вигуками, роблять розповідь персонажів максимально реалістичною: *«Аж раптом повз мене заєць тільки – шух!!!; Він – бах! Заєць – беркиць!; Я – смик! І у воду з усіх ніг – лясь!!!»* [1, с. 38].

Вставні конструкції передають додаткові відомості, несуть змістове навантаження: *«Перед полюванням, майте на увазі, треба вам буде вибити довкола всі кобри й всі гримучі змії, що, бува, котра не вкусила, перехворіти на тропічну малярію, – чи на жовту, чи на червону, – це вже яка кому до вподоби, а потім уже й полювати»* [1, с. 75].

Оспівуючи природу рідного краю, Остап Вишня закликає охороняти її від руйнування. У низці творів із циклу «Мисливських усмішок» («Про мудрого зайця», «Дика коза») він мовою сатири говорить про браконьєрів: *«Завдяки їй можна виявити дуже несимпатичну породу роду людського, ту породу, що ганьбить почесне звання охотника – людини, якій є назва браконьєр. Браконьєр – це, власне кажучи, людина тільки зверху: в неї, коли починати знизу, – дві*

ноги, черевр, груди, дві руки, баньки, голова й кашкет або капелюха на голові»
[1, с. 69].

Справді народний художник, великий майстер сатири і гумору, Остап Вишня вписав нову яскраву сторінку в українську літературу. Своєю творчістю він заслужив любов і визнання читачів. Письменник часто звертається до тих же художньо-мистецьких засобів, що і його геніальні вчителі (Т. Шевченко, І. Котляревський).

Гумор Остапа Вишні має глибоко національний характер. Він визначається барвистою, експересивно забарвленою, багатою лексикою.

Остап Вишня – майстер динамічного діалогу, ліричної оповіді, барвистого пейзажу і точної портретної деталі, тонкого психологічного аналізу
[3, с. 105].

Література:

1. Вишня О. Мисливські усмішки / Остап Вишня; [упоряд. Т. Щегельською]. – К. : Національний книжковий проєкт, 2012. – 272 с.
2. Дзеверін І. О. Остап Вишня / І. О. Дзеверін. – К. : Радянська Україна, 1957. – 43 с.
3. Дузь І. М. Вивчення творчості Остапа Вишні / І. М. Дузь. – К. : Радянська школа, 1970. – 127 с.
4. Пришва Б. Г. Засоби гумору в творах Остапа Вишні. Лінгвостилістичний аналіз / Б. Г. Пришва. – К. : Вища школа, 1977. – 118 с.
5. Про Остапа Вишню: Спогади / Упоряд. В. О. Губенко-Маслюченко. – К. : Рад. письменник, 1989. – 334 с.

НЕГАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ МОВ

*Незовибатько О. І.,**студентка,**Харківський національний університет радіоелектроніки**м. Харків, Україна*

Масштабні зміни, що відбуваються в сучасному інформаційному суспільстві, пов'язані з можливостями масової комунікації, які неспинно розвиваються, впливаючи не лише на умови життя, але й, що важливіше, на спосіб мислення, систему сприйняття сучасної людини, а також на її мову. Мас-медіа є провідником нових соціальних і культурних явищ, упроваджує в мову нові поняття, терміни та вирази, що згодом поширюються серед носіїв. Але, на жаль, однією з ознак мови сучасних українських мас-медіа є проникнення нелітературних виявів – просторіч, жаргонів, вульгаризмів, кальки, русизмів та англіцизмів.

У роботі порушується проблема засилля англійської та російської лексики в українській мові.

Проблема мовних запозичень не є новою для мовознавців та вже доволі давно активно обговорюється не лише лінгвістами (Б. Антоненко-Давидович, Л. Біланюк, М. Лесюк, В. Радчук, О. Сербенська, В. Труба, О. Федик, О. Черемська, та ін.), але й журналістами, письменниками, політиками, громадськими діячами (О. Доній, С. Жадан, О. Забужко, І. Калинець, Л. Костенко, П. Мовчан, Ю. Покальчук та ін.).

Українська мова навіть там, де вона активно функціонує, продовжує зазнавати негативного впливу російської, перетворилася на суржик, суміш українських та російських слів. Особливо непокоїть те, що частина українців часто вживає російські слова, хизуючись своїми «глибокими» знаннями російської мови. Інша категорія україномовців – це люди, які не володіють українською літературною мовою і вживають російські слова, вважаючи, що це її літературні форми.

Мовне явище, що одержало назву суржик, належить до особливої форми побутування мови в Україні. Цей термін запозичений із сільськогосподарської лексики. У «Словнику української мови» слово «суржик» зафіксоване з двома значеннями: «1. Суміш зерна пшениці й жита, жита й ячменю, ячменю й вівса і под.; борошно з такої суміші. 2. (перен., розм.) Елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова» [1, С. 1217]. Суржик – це наслідок панування Росії над Україною впродовж 370 років, данина панівній мові й водночас внутрішня потреба зберегти своє. У випадку взаємозв'язку російської та української мов втілюється закон більшого, навіть однобічного впливу сильнішої, агресивнішої мови, унаслідок чого власна мова народу стає змішаною під впливом чужої.

Пропоную вияви суржику, поширені в мові текстів сучасних мас-медіа.

- «Українізовані» форми російських дієслів: *унаслідував* (успадкував), *получав* (отримував), *відключив* (вимкнув).
- Уживання прийменників і відмінків за російським зразком: *по вулицям* (по вулицях, вулицями), *на російській мові* (російською мовою), *згідно Конституції* (згідно з Конституцією), *по завершенню* (після завершення).
- Утворення найвищого ступеня порівняння прикметників і прислівників за зразком російської мови: *самий головний* (найголовніший), *саме важливе* (найважливіше). Ненормативне вживання цих прикметникових форм у мовленні: *політичні передачі сьогодні популярніше розважальних* (політичні передачі сьогодні є більш популярними за розважальні).
- Слова й вислови, кальковані з російської мови – *прийняти рішення* (ухвалити рішення), *до цих пір* (дотепер), *бувчий у користуванні* (що використовувався), *отримати поразку* (зазнати поразки), *задавати питання* (ставити запитання), *автомобільна пробка* (автомобільний затор), *кидатися у вічі* (впадати в очі), *стосунки між державами* (відносини між державами).
- Кальки російських і білоруських імен: *Владімір Путін* (Володимир Путін), *Александр Лукашенко* (Олександр Лукашенко), *Дмітрій Медведєв* (Дмитро Медведєв). До речі, білоруси та росіяни українські імена й прізвища

пишуть відповідно до своїх фонетичних особливостей, наприклад, Володимир Сосюра та Олександр Довженко білоруською будуть Уладзімір Сасюра та Аляксандр Даўженка, а російською – Владимир Сосюра, Александр Довженко [2].

Причини проникнення англіцизмів в українській мові різні, однак прийнято виокремлювати дві групи, що різняться підставою запозичень: 1) термінологія (мова комп'ютерної галузі, сучасна економіка, менеджмент); 2) «мода на англійські слова». Чіткі межі між цими групами відсутні, тому що більшість запозичень є термінами тієї чи іншої галузі. Мова сучасних мас-медіа найчастіше використовує англіцизми, керуючись другою причиною – престижністю неукраїнських номінацій (*рейтинг, консенсус, брифінг, шоп-тур, ток-шоу, шоумен, брейн-ринг* тощо).

Надмірне вживання слів іншомовного походження робить українську мову немилозвучною, малозрозумілою для слухачів. Мовознавці радять користуватися в спілкуванні національною мовою, що значно полегшить взаєморозуміння, і лише в окремих випадках звертатися до іншомовної лексики (наприклад, Л. Паламар).

Отже, сучасні мас-медіа мають популяризувати якісну державну мову, захищати її унікальність від напливу «чужої лексики», бути джерелом мовного виховання українців, формувати національно свідомих мовних особливостей.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2001. – С. 1217.
2. Пономарів О. Без «меседжів» цілком можна обійтися [Електронний ресурс] / О. Пономарів. – Режим доступу : <http://www.bbc.co.uk/blogs/ukrainian/ponomariv/2011/06/post-48.html>
3. Радчук В. Параметри і взаємодія мов / В. Радчук // Дивослово. – 2005. – № 6. – С. 36–44.

ЕВОЛЮЦІЯ ПСИХОЛОГІЇ КОМБАТАНТА В РОМАНІ «АЕРОПОРТ»
СЕРГІЯ ЛОЙКА

Орленко О. О.,

студентка гуманітарно-технологічного факультету

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Тараса Шевченка

м. Кременець, Україна

Американський військовий кореспондент Сергій Лойко у своєму романі «Аеропорт» прагнув відобразити дзеркало війни на Сході України. «Аеропорт» – це не хроніка, не розслідування, не літопис. Це художній вимисел, заснований на реальних фактах, у якому можна простежити еволюцію психології комбатанта в умовах війни.

Проаналізувавши наукову та вітчизняну літературу, ми можемо стверджувати, що в Україні поняття «комбатант» не є широко вживаним. Це пояснюється тим, що саме визначення комбатанта закріплено на міжнародному рівні та відноситься до міжнародних збройних конфліктів. У той же час, поняття «комбатант» є більш слушним та повнішим, ніж військовослужбовець, що стосується участі особи в Антитерористичній операції, Операції об'єднаних сил та в міжнародних військових формуваннях.

Комбатант (фр. combattant – воюючий) – у міжнародному праві: особи, які беруть участь безпосередньо у воєнних діях та входять до складу збройних сил воюючої країни. Комбатант діє від імені держави, як суб'єкта міжнародного права, і тим самим держава бере на себе відповідальність за здійснювані ним дії, якщо ті не суперечать законам і звичаям війни. Тобто держава санкціонує і відповідає за застосування комбатантом зброї та за фізичне знищення їм комбатантів ворогуючих сторін [1].

Так, до комбатантів належать не тільки особовий склад Збройних сил (солдати, матроси, офіцери, корпус, вище командування), а й добровольці, пар-

тизани, повстанці, учасники громадянських і національно-визвольних воєн [2].

Життя людини на війні насичена пограничними ситуаціями, що змінюють одна одну і поступово набувають значення постійного фактора. «Війна – область небезпеки», – підкреслював Клаузевіц [3, с. 78]. І ця особливість збройних конфліктів впливає на все життя суспільства в певний період, рішучим чином впливає на психологію людей. Військова обстановка виявляє ті властивості особистості, які в мирний час виявляються в якійсь мірі другорядними або не вимагають крайніх своїх проявів. Екстремальні ситуації загострюють до межі людські почуття, викликають необхідність прийняття негайних рішень, граничної чіткості і злагодженості дій.

«Тільки в бою випробовуються всі якості людини, – говорив в одному зі своїх виступів легендарний комбат Великої Вітчизняної Б. Момиш - Ули. – Якщо в мирний час окремі риси людини не проявляються, то в бою вони розкриваються. Психологія бою багатогранна: немає нічого, що не зачепила війна в людських якостях, в особистому та суспільному житті. В бою не приховати душу, що йде в п'яти. Бій зриває маску, удавану хоробрість. Фальш не тримається під вогнем. Мужність або зовсім залишає людину або проявляється у всій повноті тільки в бою ... У бою знаходять своє граничне вираження всі властиві людині якості» [4, с. 39-40].

Зокрема, яскраво описана еволюція психології комбатанта у літературній творчості Сергія Лойка в романі «Аеропорт». Ця психологія накладає помітний та характерний відбиток на життя людини. У книзі описується героїчний початок, жахлива напруга моральних сил людини і подолання труднощів. Разом з "кіборгами" в Аеропорту знаходиться американський фотограф Олексій Молчанов, який, по ряду причин, переживає цю небов'язкову війну, як особисту драму. Душевні зриви, жорстокість, непримиренність – наслідки тривалого фізичного і морального напруження, що відчуває герой. «Це ти ТАМ комусь розкажи, – Олексій показав автоматом у підлогу, знову підняв його й короткою чергою стрілив ватажку бандитів і офіцеру МВС Росії в скроню. Просто крізь пальці...» [5, с. 353]. Варто зауважити, що Олексій не вперше

здійснює вбивство. Будучи учасником Другої чеченської війни 1999-2000 років, герой потрапляє у полон, з якого йому вдається втекти лише шляхом кровопролиття. Потрапивши у екстремальну ситуацію, його людські почуття загострилися до межі, що і викликало необхідність прийняття негайних рішень та граничної чіткості. «Різким рухом лівої руки Олексій обхопив йому голову, припідняв її, а правою блискавично, наче цим усе життя лише й займався, схопив зі столу ножиці й устромив очкастому в шию, вдало потрапивши відразу в сонну артерію, куди й мітив » [5, с. 66]. У хвилини смертельної небезпеки у нього пробуджується інстинкт самозбереження, і тепер у нього стоїть завдання вибратися із зіндана всіма силами. «За дверима, вочевидь, прийшовши на крик, стояла худа бабця в хустці з важенькою сокирою в руках. Він, не роздумуючи, вистрілив жінці в лоб. Та впустила сокиру й упала навznak, не зронивши й звуку» [5, с. 67]. Олексій любив життя, любив дружину й сина і хотів вижити та повернутися додому. Саме у військових умовах він виявляє свою справжню сутність, являючи себе світу під час «танцю на вістрі клинка», в момент перебування між буттям і небуттям. Різноманіття життєвих форм спрощується до одного - єдиного сенсу: боротьба, постійний ризик, балансування на межі загибелі, – все інше стає незначним і нікчемним. При цьому чуже життя позбавляється будь-якої цінності, втрачає всіляке значення : на війні керує не розум, а глибинні "первородні" інстинкти, – бажання відчутти запах і смак крові, взяти участь у полюванні на собі подібних. Помітно, що психіка головного героя в умовах війни зазнає незлічимої змін.

Кулеметник Юрчик, молодий хлопець із позивним «Паровоз», який до війни був ремонтником-залізничником із Дніпропетровська вкотре починає свою розповідь про те, як він позбавив життя «очманілого сепара» [5, с. 21]. «Юрчик знімає з себе каску й мало не з піною в роті розповідає, як бив цього сепара каскою по голові, доки та «по ходу» не луснула, «як кавун», і як потім він довго сидів над мертвим сепаром із закривавленою каскою в руці» [5, с. 22]. «Наскільки ж сатаніють люди на війні, – подумав Олексій. – Потім виявиться, що найяскравішим спогадом у Юрчиковому житті так і залишиться те, як він

людину до смерті каскою забив» [5, с. 23]. Дійсно, у юного хлопця за короткий час сформувалася нова ментальна реальність, яка повністю перевернула його світогляд. Пройдуть роки, а людська природа, що сформувалася в молодого Юрчика на війні залишиться назавжди.

За змістом роману Сергія Лойка «Аеропорт», Світозар, позивний «Светік» – дев'ятнадцятирічний студент другого курсу журналістики з Одеси, наймолодший з бійців. Він є двічі добровольцем. Позивний «Чикатило» – рекордсмен-насилник, убивця та людоїд з Ростова, який зарізав понад п'ятдесят людей, хлопчиків, дівчаток та жінок вирішив пожартувати над зовсім юним бійцем і попросив, щоб останній приніс із холодильника кока-колу та пиво. «Светік стає на коліно перед одним із «холодильників», як солдат перед вічним вогнем, аби не маячити у вікні на очах у снайперів, піднімає важку кришку, робить один глибокий вдих і падає носом у холодильник. Светік непритомний» [5, с. 191]. Як можна було здогадатися, то у холодильнику ні пива, ні кока-коли не було, а були два нерухомі предмети. Два трупи. Бійці, котрі тривалий час перебували у зоні воєнних дій з часом звикли до цього зловісного антуражу, проте для дев'ятнадцятирічного студента це є значним психологічним стресом. Цей злий жарт з трупами був тим фактором війни, що виробив ряд пертурбацій, які в кінцевому рахунку дали картину видозміненої психіки Светіка. Війна стала жорстокою школою життя для героя, який тільки пізнає світ у свої молоді роки.

Не можна не згадати колишнього інженера на Дніпропетровському машинобудівному заводі, якого звали Олександр Сергійович. Останні п'ять років він розвозив весілля й похорони на мікроавтобусі «Мерседес». Того дня він мав відвезти підрозділ солдат на війну. Усього й клопоту. Олександр ще довго буде пам'ятати, як двері мікроавтобуса відчинилися і туди увірвався капітан спецназу, позивний «Дикун», котрий звернувся до нього зі словами: «Слухати сюди! Їдемо без світла. Виконувати тільки мої команди. Один неправильний рух – і ми всі двоохоті. Ласкаво просимо до пекла! Поїхали!» [5, с. 263]. Не вимовивши ні слова, Олександр Сергійович завів движок і рушив

із місця. З цього моменту звичайний водій «Мерседеса» усвідомлює, що перша поїздка на війну кардинально відрізнятиметься від попередніх, буденних. Його чекає справжній тартар. Він провів добу на фронті, під обстрілом, без бронжилета, теплого одягу, понад добу нічого не їв, проте жодного разу не вимовив слів обурення. Замість мирного неба над головою Олександр Сергійович зустрічається обличчям із свистом мін, що вибухають навколо щохвилини. Сотні смертей постають перед його очима. «У стіні штабу була велика пробоїна. Звідти вивели й винесли чотирьох пораних і вбитого. Убитим був Дикун. Його Олександр було не шкода. Вперше за цей найстрашніший день війни в його житті він відчув щось на зразок задоволення» [5, с. 278]. Повертався водій на закривавленому, понівеченому кулями й осколками автобусі. За один день Олександр Сергійович пережив більше стресових та емоційних подій, ніж за все своє життя. Бачимо, як за короткий термін відбувається модифікація світобачення героя. «Він ішов додому босий, в самих шкарпетках, уже зовсім сивий. Йому більше не було холодно. Він усміхався. Він виконав свій обов'язок перед Батьківщиною. Він допоміг солдатам на війні. Як міг» [5, с.279]. То чи змінює людину війна? Так, змінює. Вона формує новий тип особистості, зокрема особливий тип психології.

Отже, Сергій Лойко – це не лише американський військовий кореспондент, а й сучасний письменник ХХІ століття, перу якого належить роман «Аеропорт», у якому відображена війна на сході України. У творі особливе місце займає тема еволюції психології комбатанта, що знайшла точки дотику практично з кожним із героїв. Захисники Краснокам'янського аеропорту – звичайні люди, на яких ми би, може, й не звернули уваги в звичайному житті. Героїзм для них – внутрішнє єство, яке би вони, можливо, не виявили самі в собі, якби не війна. Вони розуміють, що за мить їх можуть убити, але живуть так, ніби попереду все життя. Досліджуючи психоемоційний стан комбатантів у романі, варто сказати, що каталізатором їх поведінки стає саме екстремальна ситуація, у якій перебувають герої. Головний герой Олексій Молчанов, кулеметник Юрчик, дев'ятнадцятирічний студент Світозар та звичайний водій

мікроавтобуса Олександр Сергійович стали на війні зовсім іншими людьми, з новим світобаченням та світосприйняттям. Ми простежили, що психологія комбатантів зазнає багатоманітних метаморфоз та навели низку факторів, які на це впливають. Особистість найяскравіше проявляється в небезпечній ситуації. Але, проявляючись, вона не залишається незмінною. Війна – це область небезпеки, яка тим чи іншим чином трансформує психіку людини.

Література:

1. Буткевич О. В. Воююча Сторона. *Українська дипломатична енциклопедія* : У 2-х т. / редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. Київ : Знання України, 2004 Т.1. 760 с.
2. Енциклопедія сучасної України – Комбатант. URL : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3196.
3. Клаузевиц. О войне: В 2 т. Т. 1. Москва, 1937. 280 с.
4. Момыш-Улы Б. Психология войны. Алма-Ата, 1990. 302 с.
5. Сергій Лойко. Аеропорт. Переклад з російської: Ольга Гончар. Київ : Брайт Букс. 2016. 264 с.

Філологічні науки

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сіваєва М.В.

студентка,

Навчально-науковий інститут права

Сумський державний університет

Решитько А.Д.

викладач кафедри іноземних мов

Навчально-науковий інститут

бізнес технологій «УАБС»

Сумського державного університету

Існує багато дослідницьких робіт стосовно перекладу технічної та наукової термінології, але недостатньо розкрито проблему перекладу

специфічної термінології, зокрема правової, не розроблено систему правил, які могли б допомогти при перекладі специфічної юридичної термінології, недостатньо висвітлено питання послідовності роботи над текстом під година перекладу юридичного характеру. У цьому полягає новизна даної дослідницької роботи.

Серед проблем перекладу англійських термінів українською мовою якнайшвидшого вирішення потребують питання перекладу юридичної термінології. Труднощі перекладу термінів, що позначають юридичні поняття іншомовної національної терміносистеми права та юриспруденції в основному викликані дією міжмовної термінологічної інтерференції. Серед суміжних проблем, що виникають в зв'язку з цим, головною є доцільність заповнення термінологічних одиниць української терміносистеми права за рахунок певних формально-паралельних терміноформи. Незважаючи на бурхливий розвиток перекладного термінознавства та термінографії, комплексний опис цього шару спеціальної лексики на рівні англійської та української мов ще не здійснювався. [1, с. 55].

Юридичні терміни репрезентують поняття спеціальної, професійної галузі, становлять складову юридичних текстів і одну з головних труднощів їх перекладу з огляду на їх неоднозначність, відсутність перекладних відповідників. Під терміном розуміють слово або групу слів, що мають в межах даної галузі мають конкретний сенс, що включає будь-яку можливість іншого, що відрізняється від передбаченого автором розуміння або тлумачення.

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур - аналітичної і синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап - переклад окремий його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки ними можуть бути не тільки слова, але і словосполучень, що входять до складу складного слова. Важливо також встановити, в яких семантичного відносин знаходяться компоненти між собою та з головного компонентом терміна-словосполучень. Характер цих відносин і визначає порядок і сам Зміст

перекладу складного терміну. синтетичний етап перекладу передбачає Вибудовування компонентів в залежності від зазначених семантичного відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного слова. [2, с.75]

Під час перекладу однієї мови на іншу виникає проблема перекладу передачі змісту юридичного тексту. Існує ряд визначень словосполучень, в яких не допускається дословний переклад, хоча вони мають еквіваленті в рідній мові. Окремі елементи таких термінів відрізняються від компонентів еквівалента мови перекладу. Такі терміни нечасто зустрічаються в юридичній термінології (*private nuisance - джерело небезпеки*) [3, с.60].

Головною проблемою перекладу юридичних термінів і визначень словосполучень є їх багатозначність не тільки серед різних галузей науки, а й в середині самої юридичної сфери. Точне значення терміна у даного випадку можна виявити лише за допомогою контексту і друге поняття, що пов'язані між собою в терміні-словосполучення. Значні труднощі викликають терміни, до складу яких входять групи слів, так звані багатоконпонентні терміни.

Основні прийоми перекладу термінів-словосполучень: описовий спосіб, прийом транскрибування, прийом калькування та переклад за допомогою використання різних прийменників. Переклад за допомогою використання різних прийменників. Наприклад: *confinement facility* - місце утримання під арештом; *Contract Serviceman* - військовослужбовець за контрактом; *barrier sentry* - вартовий біля шлагбаума. Значні труднощі при перекладі викликають терміни, до складу яких входять групи слів, - так звані багатоконпонентні терміни. Вони займають особливе місце в сучасній літературі прикордонної сфери. Кожна галузь науки і техніки охоплює значна кількість таких термінів. Наприклад: *person enjoying the community right* - особа, яка має право на вільне пересування; *national list of alerts for refusing entry* - національний чорний список для відмови на в'їзд. Описовий переклад - передача слова за допомогою розширеного пояснення значення англійського слова. цей прийом використовують при відсутності відповідного значення слова в словнику і в українській мові. Наприклад: *custom sterminals* - митні термінали, де

здійснюється митний контроль; cross border workers - працівники, які здійснюють роботи на державному кордоні. Транскрибування - це передача вимови англійського слова українськими буквами, тобто передача його фонетичного обліку. Використовується як основний прийом перекладу при передачі власних назв, назв фірм і корпорацій. Наприклад: Polaris - Поляріс; Транслітерація - це передача буквами українського письма букв англійського письма, незалежно від вимови англійського слова. Наприклад: confiscation - конфіскація; sabotage - саботаж; migrant - мігрант. Прийом транслітерації можна використовувати в тих випадках, коли реалія, яку передають, в її англійською звучанні викликає в українському читача чіткі асоціації. Різні види перекладацької діяльності в неоднаковому ступені зберігають близькість до перекладу і, відповідно, відтворюють оригінал з більшою або меншою повнотою. Оскільки досягнення ідеального перекладу є не зовсім можливим, то перекладачеві доводиться йти на різного роду компроміси [4, с.22].

Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки у різних галузях науки і техніки, а й навіть в одній галузі. Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі науково-технічної та юридичної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова. [6, с.105].

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Наприклад, такі терміни як «economics», «chemistry», «lexicology», «atom», «money», «market», «biology» мають точні відповідності в російській мові: «економіка», «хімія», «лексикологія», «атом», «гроші», «ринок», «біологія», які легко знайти в загальних словниках, а не звертаючись навіть до професійних.

Еквівалент – лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль

при перекладі. Вони служать опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони дають можливість з'ясувати характер тексту. Тому потрібно вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати знання термінів-еквівалентів.

Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі науково-технічної та юридичної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

Але оскільки юридичні терміни – це переважно складні терміни або терміни словосполучення, то вони й являються основною проблемою перекладу юридичного тексту.

В складні терміни являють собою сталі словосполучення, за яким закріплене певне термінологічне значення. Наприклад: *conclusive notice* – *кінцеве попередження*; *arrival on departure* – *свідчення під присягою*. Переважна більшість термінів становлять препозитивні атрибутивні словосполучення, тобто такі словосполучення, де є означення і означуваний компонент і означення займає в словосполученні початкову позицію.

Але якщо слово вживається як термін у системі іншої спеціальної галузі знань, то в ній воно теж однозначне, семантично чітко відмежоване від тих його значень, що виявляються в позатермінологічному функціонуванні, а також і в термінологічному, але в іншій галузі знань.

Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї області, до якої відноситься переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. Отже передача англійських термінів українською мовою вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі науково-технічної та юридичної літератури з англійської мови важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

В процесі даного дослідження ми розглянули поняття терміну, його класифікацію, і особливості перекладу юридичних термінів з англійської мови на українську.

Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї області, до якої відноситься переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі науково-технічної і юридичної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

Література:

1. Назаров В. Ф. Курс юридического перевода / В. Ф. Назаров. - М. : МГУ, 2000. - 166 с.
2. Петухов С.В. Особенности перевода английских и русских юридических текстов на современном этапе / С.В. Петухов, О.А. Бурукина // Третьи Федоровские чтения. Университетское переводоведение. - СПб., 2002. - С. 44 - 72.
3. Зуева И. В. Английская юридическая терминология как базовый компонент компетентностного подхода в процессе обучения // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – Ч., 2013. – С. 54–62.
4. Бушев А. Б. Терминообразование в юридическом дискурсе и способы перевода терминов. // Издательство Алтайского государственного университета, 2010.
5. Казакова М. В. Практические основы перевода - Санкт-Петербург 2001 р.
6. Коптілов В. Теорія і практика перекладу – Київ 2003 р.

WAYS OF FORMATION AND TRANSLATION OF OCCASIONAL WORDS IN
FICTION

Tymoshenko Oksana,
the teacher of the faculty of linguistic
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Kyiv, Ukraine

The purpose of this paper is to provide the reader with some information on author's neologisms (occasional or nonce words) and ways of their translation. Emotionality and expressiveness of fiction depends on those lexical means, which an author chooses. Such an interesting phenomenon as occasional words refers to emotional-expressive vocabulary.

Language experts began to consider the problem of nonce words as a separate topic quite recently, probably, because of its anomaly and contradictive nature, although different authors' innovations have always been of great interest to many researchers.

The term “occasional words” was firstly introduced by N. Feldman in his article “Occasional words and lexicography” in 1957, where he underlined the following thing: “There is close connection between short-lived words and the context which makes them appear, also be relevant and especially emphatic, but at the same time they can not exist independently from this very context” [2]. Otherwise, occasional words are new words, which do not apply to the usage and language tradition. They are created and live only in a certain context and out of it, they are not reconstituted. They are in one way or another the violation of grammatical, word-forming or lexical-semantic norms of the language, so-called incorrectness. However this incorrectness is justified, it has an organized character.

Occasional words are the facts of speech but not language; they are opposed to usual words. As distinct from the latter ones, they have their own authors. Their

specific character is that being a part of a particular case or speech situation such kind of words do not tend to find their permanent position in a language or in a dictionary and to become widely used. Hence, there is one more essential property of nonce words: they retain their originality and are perceived as new ones irrespective of their coinage period. From the translation point of view, we refer above-mentioned words to untranslatable, it means that occasional innovations are fresh emotional, expressive words which appeared in some language and which have a definite aim [4].

This very aim is to attract readers' attention to various events. Very often readers can observe vagueness and hints in the speech of some characters. They become witnesses of free and spontaneous play of words, which acquire inconceivable appearance (girlgold, stonehorned). Nonce words are distinctive small parts of word fabric a work of literature is woven of. With their help, authors try to code but by no means decipher characters' thoughts. We should take into account that these words do not have their own counterparts in the target language. Apart from it, it is very hard to translate them. The point is that when rendering such words from one language into another a translator should do his best to maintain this expressiveness. That is the main challenge. As a rule, new words appear in a language based on already known words and morphemes. With the help of their analysis, a translator can understand the meaning of nonce words. For this purpose, it is necessary to know the ways of word building in the English language. They are the following: Stem composition — one of the most ancient broad-based methods of word-formation in the English language and is rather pointful to the present days. The process of compounding is combination of two stems. The perfect examples of it are “star-run”, “hyperspace”, “back-life”.

Affixation is all-ground means of word building, which supposes joining some affix with a stem. Herewith, affixes, prefixes and suffixes may not only take different position in a word but may have diverse degree of independence. Word-forming suffixes as certain parts of speech are intimately connected with a stem while prefixes change mainly word semantics and are more independent as lexical units [3, p. 65–66]. To understand properly the meaning of such new words a translator should be

aware of the major English affixes and should divide words into appropriate constituents.

Conversion is the functional transition of a word from one part of speech to another that is the usage of the same word as different parts of speech. However, some scientists (A. Smirnitsky, V. Yartseva) consider conversion to be the process of word building when newly formed words act as homonyms to their main bases but differ from them by paradigms. The example of converted occasional word can be “to planet”. Phonetic occasional words are made from separate sounds or their unique combination. For instance: grok, slan, kzin. The meaning of such words can be derived only from the context.

Cluster (so-called inserted word-formation or telescoping) is comparatively ‘young’ way of words’ coinage. Unlike other ways, a word-forming unit here is not a stem but its optional fragment (sometimes it coincides with a stem in terms of its volume). Such fragment does not exist in the language but appears only in the moment of word’s creation. It explains the absence of a single model in blending. Cluster is combination of either apocopic root of one word with the whole word or combination of two apocopic roots: organlegger (the word is created by Larry Niven from the following words — “organ” and “bootlegger” — a person who sells and kills people to get their inner organs).

Abridgment is cutting off some part of a stem, which either coincides with the word or is word combination united by general meaning. For example, eetee (E.T.) — extraterrestrial. This occasional word has been used since 1956 to name aliens shortly. It is a known fact that occasional words are creation of new meaning and new form, which undoubtedly leads to some difficulties in translation. As a rule, ways of occasional words’ translation are preconditioned by their form (for example, unwish and teleputers). Trying to explain new meanings translators take something known into consideration, namely, word building model, which is the basis for nonce words. They can divide a word into constituent elements and using grammatical meaning of a word parts presuppose the meaning of the whole word proceeding from

its grammatical structure. However, it should be noticed that it concerns mainly occasional words having completely concise structure.

More innovations that are complex stipulate various methods of translation. The next methods of nonce words' translation can be listed below: transcription and transliteration. These are so-called quasiuntranslatable methods of occasional words' rendering. In this case, the act of translation is replaced by the act of borrowing sound (in transcription) or graphical form (in transliteration) of a word together with the meaning from the source language into the target language. Nevertheless, untranslatability of this technique only seems: as a matter of fact, borrowing is made exactly for translation as a pivotal factor for its realization. The borrowed word becomes an integral part of the target language and serves as the synonym of the source language word. Transcription and transliteration are used when one has to maintain the lexical order of notation, accentuate singularity of some object or concept.

Loan translation takes the mediate position between fully translatable and untranslatable means of occasional words' rendering. Its untranslatability shows keeping the inner form of the word unchanged. Loan translation suggests bilateral interlanguage correspondence between lexical items, which function as a building block for reproduction of inner form of the word, which is borrowed or translated [1]. Loan translation as the way of counterparts' coinage is similar to word for word translation. The whole synonym appears from simple adding of its elements' synonyms. Hence, loan translation is applicable only to compound nonce words. For instance, the word "precrime" consists of two elements — "pre" and "crime".

Descriptive translation is an explanation of the English word's meaning. There are two ways of above-mentioned translation. The word "humanoidist" can be translated into Russian with the help of transliteration (гуманоидист). Yet, such kind of translation does not provide the clear meaning of the word. In this case the most appropriate means of translation would be descriptive one (борец за права гуманоидов). We call such example of descriptive translation explicative one because the essential elements of the word's meaning are explained by the synonym

in the target language. Explicative translation is closer to the interpretation of the word, none the less, it is translation and it is suitable in a definite text.

Another way of descriptive translation is substitution translation. It is the means of nonce word's rendering when a word or a word combination of the target language with a very similar meaning is used [2]. In particular, the word "uplift" means attempts of any clever race to change genofond of animal species. It can be translated as "возвышение". It must be admitted that if any of the above-named ways of nonce words' translation are irrelevant we should use descriptive translation.

To sum up the chief points we may say that occasional words are exclusive speech phenomenon having the following characteristics: functional single-use, expressiveness, belonging to speech, dependence on a definite context, word-formative reproduction. Such words do not correspond to conventional language norms and they are determined by a specific context of usage. In the process of occasional words' perception word-formative model, context and erudition of a receiver come particularly strongly. Occasional words are compound innovations, and in order to render them from one language into another we have to display all our creativity and make extraordinary decisions.

References:

1. Babenko, N. G. Occasional Words in Fiction. Structural-Semantic Analysis: tutorial/ N. G. Babenko.
2. Uvarov, V. E. Translation of Neologisms in English Economic Texts/ V. E. Uvarov. — Retrieved from <http://www.ref.by>.
3. Chetina, M. M. English Occasional Words and Neologisms in Fiction and Peculiarities of Their Translation//VII Interuniversity Scientific Conference of Students-Philologists, April 12–16, 2004: Theses of reports/ M. M. Chetina. — St. Petersburg: Publishing house of St. Petersburg State University, 2004. — P.65–66.
4. Chetina, M. M. New-Coined Words in Modern British-American Literature: Cognitive Aspect of Nonce-Words// IX International Scientific Conference, December 7–8, 2007: Theses of reports/ M. M. Chetina.

ПРЕЦЕДЕНТНЫЕ АНТРОПОНИМЫ В ЛИРИКЕ И. ИРТЕНЬЕВА

*Толкачёва А. В.,
магистрант филологического факультета
Днепропетровский национальный университет
имени Олеся Гончара
г. Днепр, Украина*

Одним из способов расширения языковых границ современного русского языка является словотворчество в лирике. Современные поэты выходят за рамки языковых норм в своих текстах, трансформируя язык под описываемые ими реалии; обогащают языковую систему новыми формами и способами создания слов; экспериментируют со смыслами с помощью игры слов. Наше внимание привлёк современный российский поэт-сатирик Игорь Иртеньев, который является представителем иронического направления в современной русской поэзии.

Творчество И. Иртеньева интересует языковедов и литературоведов уже не одно десятилетие. В 1990-е годы XX в. С. Афанасьев отмечал, что «поэзия Иртеньева стилем, интонацией целиком вписана в сегодняшнее российское пространство – редкий в постперестроечное время пример гармонии поэта с окружающей средой» [1]. В современной России XXI в. поэта называют «*правдорубом*», так как в ряде стихотворений он, как и все поэты-иронисты, выбирает для себя определённую социальную тему, человеческий тип и гражданскую позицию, посредством которых выражает своё отношение к окружающей его действительности. А. Скворцов обращает внимание на то, что «стиль Иртеньева – причудливый сплав традиционной возвышенно-романтико-символистской интонации с советским новоязом, блатаризмами, жаргонизмами, канцеляритом, обломками научного стиля и, наконец, с мощным пластом бытовой, разговорной фразеологии» [4]. На творчество И. Иртеньева обратили внимание такие исследователи как И. Васильев, Л. Зубова, М. Кронгауз, В. Кулаков, В. Санников, А. Скворцов, Н. Попкова.

Актуальность нашей работы заключается в том, что активные процессы русского языка отражаются, в частности, в лирике И. Иртеньева. Поэт использует и обыгрывает стилистически разноплановую лексику, создаёт или расширяет коннотативные значения антропонимов, наполняет современную поэзию прецедентными текстами.

Целью исследования является анализ и описание прецедентных антропонимов в лирических произведениях И. Иртеньева, написанных в период с 2012 по 2014 гг. (сборник «Жанр кризиса», 2015).

Лингвист Н. Подольская в «Словаре ономастической терминологии» даёт такое толкование термину *антропоним*: «вид онима. Любое собственное имя, которое может иметь человек (или группа людей) в т. ч. личное имя, отчество, фамилия, прозвище, псевдоним, криптоним, кличка» [3]. В лирике Иртеньева прецедентные антропонимы занимают особое место и выделяют тексты автора среди современной поэзии. Собственные имена в его произведениях являются способом для достижения иронического эффекта, наполняют текст культурным потенциалом.

И. Иртеньев в своих текстах обращается к реалиям современной российской действительности, освещают злободневные темы, в описании которых использует имена известных российских политических деятелей с ироническим подтекстом, например: «...*Пароход „Владимир Путин“ / Погружается на дно...*» [2, с. 147], где автор обыгрывает социокультурную, экономическую и политическую нестабильную ситуацию в России с отсылкой к трагедии подводной лодки К-141 «Курск», которая также «погрузилась на дно» в 2000 году. В строках «*Ведь при всей комичности лужковской, / При его фантазии дурной / Было видно – это наши, московский, / Плоть от плоти. Однокоренной*» [2, с. 32] отражена рефлексия автора относительно Ю. М. Лужкова, который на протяжении 18 лет занимал пост мэра Москвы, и в словосочетании «комичности лужковской» отождествляет комизм с чертами характера и периодом правления мэра. Автор также акцентирует внимание на антропонимах современных представителей верховной власти других стран:

«Ведь не зря учил нас мудрый Ганди: / *«All You Need, товарищи, Is Love»* [2, с. 89]. В данном контексте автор примеряет к русским реалиям общеизвестные концепции различных выдающихся личностей, в частности идеи индийского политического и общественного деятеля Махатмы Ганди о ненасилии и мирных переменах, сатирически описывая и преломляя их в контексте протестного движения в России (2011-2013), у активистов которого одним из символов была белая лента. Белый цвет часто ассоциируют с духовностью, светом, добром или освобождением, новым началом. Поэт соединяет эти идеи с названием песни группы The Beatles *«All You Need Is Love»*, которая стала своеобразным посланием о мире для людей.

И. Иртеньев часто отсылает читателя к историческим личностям: *«Что-то вроде Меншикова Сашки – / Та же страсть к заморской новизне, / Те же неформальные замашки, / То же непочтение к казне»* [2, с. 32]. Автор выражает отношение к исторической особе А. Д. Меншикову (сподвижнику Петра Великого, крупнейшему государственному деятелю первой трети XVII в.), сравнивая с ним политика Ю. М. Лужкова, который является современником писателя. В контексте поэт косвенно отождествляет этих политических деятелей, одновременно указывая на их индивидуальность и иронизируя по поводу сходства. Поэт использует «антисовковский» пафос, обращаясь в текстах к реалиям периода СССР: *«Но никаких там райских куц / И близко не видал. / Не зря, наверно, мудрый Хрущ / Хохлам его отдал»* [2, с. 140]. В стихотворении «Крымские напевы» автор размышляет над тем, что полуостров Крым является объектом территориальных разногласий между Россией и Украиной. Используя сленговое *«Ещё когда-то при совке...»* – поэт подчёркивает продолжительность конфликта, и также с помощью игры слов («мудрый Хрущ») указывает на то, что в 1954 году Первый секретарь ЦК КПСС Н. С. Хрущёв издал указ о передаче Крымской области УССР.

Иртеньев реализует культурный код, упоминая писателей или поэтов известных в широких кругах: *«Да можно ли, имеячи / Мозгов хоть граммов пять, / Под Александр Сергеича / Столь яростно копать?»* [2, с. 42]. К

стихотворению «Пушкин! Стоять!» имеется эпитафия, который гласит: «*В Мосгордуме в очередной раз обсудили перенос памятника Пушкину и пока оставили поэта в покое*». Из приведенных строк и эпитафии становится понятно обращение сатирика к «народным избранникам», в которых он настаивает на сохранении традиций и основ. Использование разговорной формы *Сергеича*, с одной стороны, привлекает внимание к личности А. С. Пушкина и указывает на его особое положение среди русских поэтов, с другой стороны, Иртеньев применяет закон речевой экономии для сохранения ритма.

Разного рода онимы: топонимы, теонимы, эргонимы и т.п. в поэзии воссоздают художественный мир автора. Однако антропонимы в лирике Иртеньева являются основным способом воплощения идеи, передачи замысла, создания сатирического эффекта, также выполняют контактоустанавливающую и прецедентную функции. С их помощью автор погружает читателя в исторический, культурный, политический контексты.

Литература:

1. Афанасьев С. Игорь Иртеньев – зеркало русской капиталистической революции. *Октябрь*. 1999. №4. – URL: <http://magazines.russ.ru/october/1999/4/afan-pr.html>
2. Иртеньев И. Жанр кризиса. Стихи 2012-2014 гг. Иерусалим, 2015. 160 с.
3. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Отв. ред. А. В. Суперанская. Москва : Наука, 1988. 192 с.
4. Скворцов А. Едкий лирик (об Игоре Иртеньеве). *Арион*. 2002. №4. – URL: <http://magazines.russ.ru/arion/2002/4/skv-pr.html>

ПРОБЛЕМА СУРЖИКУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

*Дячук Т.М.,**к.ф.н., доцент,**Туренок Е.О.,**студентка юридичного факультету**Національного авіаційного університету**м. Київ, Україна*

Як відомо, мова є не тільки способом спілкування. Вона також є засобом пізнання світу, відбиття його в свідомості людини. Різні народи сприймають всесвіт по-своєму, тому в кожній мові є щось оригінальне та неповторне.

Мовна проблема є дійсно дуже актуальною у наш час, та й взагалі ця дилема існувала протягом всієї історії становлення та розвитку української держави. Перш за все, мова мусить відповідати єдиним нормативним стандартам для усіх українців. Адже без цього не може бути ніякого взаємного порозуміння, співробітництва та спілкування громадян однієї країни. Звідси випливає, що мова кожного – це оригінальний почерк, який свідчить про рівень його культури та освіченості. Розуміючи це, наш народ повинен прагнути збагачувати й розвивати українську мову, а уряд - захищати мову свого народу, створювати умови для її вдосконалення та очищення від впливу інших мов. Так, наприклад, у Франції прийнято закони, що передбачають покарання за необґрунтоване вживання запозичень з англійської мови.

Однією з притаманних ознак мовної ситуації в Україні є так званий «суржик». Масове проникнення елементів російської мови в структуру української завдяки тривалому їх контактуванню породило явище українсько-російського мовного суржика – «гібридне українсько-російське мовлення», або «мішану субмову» [1, с. 11]. На жаль, ця суміш із двох мов - мовна хвороба притаманна сьогодні переважній більшості населення України.

Багато лінгвістів відкидають цю «штучно створену мову», звинувачуючи

носіїв суржику в утраті національної свідомості, низькій культурі й ледве не в розумовій відсталості. Так, наприклад, Сербенська О.А. пише про українсько-російське мовлення: «Скалічена мова отупляє людину, зводить її мислення до примітива. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує» [2, с. 73].

Почути чисту та правильну українську мову в нашій країні можна дуже рідко з уст учених-філологів, артистів, науковців письменників, але, навіть так, не завжди. Це ніби якийсь жарт про те, що скоро вже носіїв високої культури українського мовлення можна буде відносити до «Червоної книги». Зазвичай, наші висловлювання повні порушень мовних норм. Зараз йде мова не тільки про повсякденне спілкування у побуті, а й в офіційних сферах: у радіо- й телепередачах, у виступах депутатів на сесіях Верховної Ради України, у промовах і доповідях, навіть у зверненнях глави держави, людей різного рівня освіченості, враховуючи академіків. Але, більше за все, мене обурюють викладачі, які повинні в першу чергу відстоювати та розповсюджувати чистоту єдиної державної мови. І, як не сумно і не дивно, не всі над цим задумуються.

Покращення усного й писемного мовлення молоді повинно бути пріоритетним завданням не лише загальноосвітньої, а й вищої школи. На думку М. І. Пентилюк, роботу над удосконаленням мовленнєвих умінь і навичок студентів необхідно розглядати в усіх видах мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, письмо), для успішного здійснення якої варто розвивати спеціальні вміння, пов'язані зі здатністю будувати висловлювання українською мовою, уникаючи помилок інтерферентного характеру [2, с. 79].

Отже, як висновок, можна сказати, що обговорення навколо «нечистої мови» не припиняються і є досить актуальними. Суржик є дуже цікавим об'єктом для дослідників різних сфер. Крім того, він є не лише проблемою лінгвістів, але й сучасної мовної культури та свідомості всього народу. Тому, відповідно, ця проблема вимагає більш широких горизонтів наукового дослідження. Проте, я вважаю, що доки українці не усвідомили належного місця державної мови в Україні, не зрозуміли її значення у державотворчому

процесі, не відчули необхідності володіти нею на відповідному рівні, дуже загострювати питання про суржик і різко критикувати суржикомовних не варто, оскільки можна завдати нашій мові ще більшої шкоди.

Література:

1. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен / Л. Масенко // Дивослово. 2002. № 3. С. 11-13.

2. Томіленко Л.М. Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій / Л.М. Томіленко // Мовознавство. 2014. № 4. С. 69-80.

УДК 821.111(73):82-94:82-34

Філологічні науки

СИМВОЛІЗМ ТА АВТОБІОГРАФІЧНІ МОТИВИ У ТВОРЧОСТІ ЕДГАРА АЛЛАНА ПО (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ «РУКОПИС, ЗНАЙДЕНИЙ У ПЛЯШЦІ»)

Тюлькова А.В.,

студентка факультету іноземної філології

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Едгар Аллан По – визначна постать у світовій літературі. Насамперед, він відомий своїми короткими розповідями, поемами, критичними статтями. Саме він створив підґрунтя для короткої форми як у поезії, так і у прозі. Письменник дотримувався естетичної доктрини «мистецтво заради мистецтва». Він сконцентрував свою увагу на стилі та структурі художнього твору, що дозволяло проаналізувати фактори, які сприяли успіху або невдачі певної роботи. Хоча Едгара По і називають майстром горору, його твори глибоко психологічні, філософські, містять багато символів, що перетворює читання на інтелектуальну гру.

В оповіданні «Рукопис, знайдений у пляшці», яке розглядатиметься далі, наявні мотиви, що згодом з'являються і в інших його творах: подорож крізь темряву, екзотичність місця, де відбувається дія, безкінечність простору,

небезпечна морська подорож, поява таємничого світла та інші візуально вражаючі описи.

Ф. Стовалл вважав, що По створив цей твір під враженням від «Поєми про Старого мореплавця» С.Т. Колріджа [4]. Водночас Дж. Гілдс більше схилився до думки про те, що сюжет був запозичений у В.Г. Сіммса «Зображення моря» [1, с. 547]. Б. Поллін виявив ще два можливих джерела натхнення: «Етюди про природу» Ж.-А. Бернардена де Сен-П'єра і «Листи про природну магію» Д. Брюстера [3]. Важливу роль відіграла гіпотеза Дж. К. Сіммса, суть якої полягає у тому, що всередині Землі існує велика порожнина.

Взагалі ж, це оповідання має глибокий смисл і парадигматичний характер: у ньому прослідковується кореляційний зв'язок між знанням і руйнацією, досягненням бажаного і забуттям.

Тема «забороненого знання», а також зображення водяного виру, пов'язані з іншими творами Е. По – «Морелла» і «Лігея», головною ідеєю яких є переродження і воскресіння, а, отже, подорож до центру землі у «Рукописі, знайденому у пляшці» можна трактувати як бажання повернутися в утробу матері, що асоціюється з кінцевою точкою цієї подорожі.

Якщо ж інтерпретувати подорож як пошук заборонених знань, то ми розуміємо, що, ймовірно, головний герой зазнає поразки, і таємне так і залишиться нерозгаданим: *«Кола хутко стягуються,— ми поринаємо у саму пащу виру,— і серед ревища, клемоту й гуркоту океану та бурі корабель здригається і — о Боже! — сторчма шугає вниз!»*. Кінцівка твору іронічна: оповідач подолав такий довгий шлях, він зміг дізнатися, на що здатен, перемогти страх і все це лише для того, щоб померти. Сама назва корабля «Відкриття» здається недоречною і навіть зловісною. Не пощастило і «стародавній» команді цього судна. Матроси, які перебували на межі життя і смерті, які бажали побачити нову землю, гинуть, не досягнувши бажаної мети.

Інший варіант трактування твору полягає у тому, що його можна розглядати як розкриття особливостей літературного процесу в США першої половини XIX ст. Корабель метафорично позначає американську літературу, а

море – це фактори, які впливають на неї, а саме: широке розповсюдження британської літератури і її культурних традицій. Також матеріал, із якого виготовлений корабель, – *«деревина мала б усі ознаки іспанського дуба, якби іспанський дуб в якийсь надприродний спосіб вдалося розтягнути»* – наводить на думку, що судно було виготовлене у Європі, а отже, несе європейський дух. А факт розтягнення дерева можна пояснити спробою Британії вплинути на літературний процес в Америці.

Це оповідання також є автобіографічним, що прослідковується вже у назві твору: *«MS. Found in a Bottle»*, де “MS” є скороченням для позначення рукопису у сфері видавництва. Потім оповідач дає змогу читачеві дізнатися про своє положення у суспільстві: *«Успадковане багатство дозволило мені одержати ґрунтовну освіту»*, але він був віддалений від своєї сім’ї, навіть кинутий напризволяще (*«Несправедливість змусила мене стати вигнанцем з вітчизни»*). На цьому етапі життя відносини Е. По з його багатим прийомним батьком, який підтримував письменника фінансово, обриваються.

З 1829 р. Едгар По хоче утвердитися як письменник, тому вирішує звільнитися з військової служби й присвятити себе перу. Ситуація, яка склалася на той час в американському видавництві, непокоїла та засмучувала По. Тут знову ж таки можна провести паралель з оповідачем твору, який опинився на чужому судні, і якого ніхто з екіпажу не помічає. Якраз у той час видавці робили вигляд, що не помічають американських письменників, для них набагато простіше було зробити нелегальні копії британських творів. Отже, оповідач веде свої нотатки не з думкою про спасіння з цього дивного корабля, а задля того, щоб здобути аудиторію, щоб привернути увагу до важливих подій.

Таким чином, Едгар По у зашифрованому вигляді висвітлює правду про «чуму», яка накрила американське видавництво. Використовуючи концептуальну метафору, він включає у свій твір читачів і видавців (екіпаж корабля), а також американський видавничий бізнес і культуру (корабель).

Оповідач *«Рукопису, знайденого у пляшці»* додає ще одну деталь стосовно команди судна: *«...я підійшов до гурту матросів. Вони не звернули на*

мене анінайменшої уваги... всі вони здавалися неймовірно старими. Коліна у них безсило дрижали, спина згиналися в три погібелі, зморшкувата шкіра шурхотіла на вітрі, голоси їхні звучали тихо, тремтливо й уривчасто, очі покривала стареча наволоть, сиве волосся нещадно тіпалося на вітрі. Навколо них на палубі валялися різні математичні інструменти хитромудрої стародавньої конструкції». Старих матросів можна розглядати як співвітчизників Е. По, письменників, які також втрапили у це розбурхане море. Згадка про математичні інструменти підкреслює невдалі спроби вирішити проблему самостійно, нездатність керувати кораблем. Це звинувачення Едгара По у підкоренні британській культурі, яка заважає зростанню американської.

Той факт, що в Америці була проблема із міжнародним захистом авторських прав, дозволяє краще зрозуміти скрутне становище американських письменників. До того ж, інновації у технологіях викликали справжній вибух публікації. У період з 1825-го року і до середини ХІХ ст. кількість журналів та періодичних видань налічувала декілька тисяч, порівняно з початком століття, коли їх можна було перелічити на пальцях. На жаль, це не сприяло розквіту американської літератури, адже статті періодики були, в основному, релігійної тематики, також широким було розповсюдження підручників. Через це економічні вигоди письменників були зведені нанівець, що перешкоджало культурному збагаченню нації.

Європейські критики іронізували над таким дисбалансом. Серед них був і Сенді Сміт, який насмішливо запитував, хто ж читає американські книги. Такі глузування надали потужний поштовх американським письменникам, які були зацікавлені у розвитку національної літератури, адже вона могла стати серйозним конкурентом для усієї Європи. З того часу Вільям Каллен Браянт, Вашингтон Ірвінг, Джеймс Фенімор Купер і, звичайно, Едгар Аллан По поставили собі за мету домогтися поваги до літератури своєї країни та її всесвітнього визнання. Як ми бачимо, їм це вдалося, і сьогодні ми можемо насолоджуватися шедеврами американської літератури.

Література:

1. Kennedy G. The Oxford Handbook of Edgar Allan Poe [Електронний ресурс] / G. Kennedy, S. Peeples // Oxford University Press. – 2019. – 880 с. – Режим доступу до ресурсу:
https://books.google.com.ua/books?id=_rh9DwAAQBAJ&pg=PA547&lpg=PA547&dq=j#v=onepage&q=j&f=false.
2. Lee M. Probably Poe / Maurice Lee // American Literature. – Durham: Duke University Press, 2009. – Т. 81, № 2. – С. 225–252.
3. Pollin B. Poe's use of material from Bernardin de Saint-Pierre's "Etudes" / Burton Pollin // Romance Notes. – University of North Carolina, 1971. – Т. 2. – С. 331–338.
4. Stovall F. Poe's debt to Coleridge / Floyd Stovall // Studies in English / Floyd Stovall. – Texas: University of Texas Press, 1930. – №10. – С. 70–127.

УДК -80

Філологічні науки

ВОРКШОП, ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ

Федоришина К.П.,
*викладач вищої категорії,
викладач-методист, голова циклової
комісії мовної та гуманітарної підготовки,
Запорізький коледж радіоелектроніки ЗНТУ,
м. Запоріжжя, Україна*

Формування ринкових відносин і демократизація суспільного життя визначили зміну цільових орієнтирів професійної освіти, підвищили вимоги до підготовки спеціалістів, зумовили розробку і впровадження інших підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців, що визначаються у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури.

Нові запити суспільства ХХІ сторіччя висунули відповідні вимоги до підготовки майбутніх компетентних спеціалістів, що і зумовило потребу в пошуку і впровадженні нових сучасних технологій навчання. У підготовці майбутніх фахівців склалася усталена система підготовки кадрів, в якій використовуються традиційні форми проведення навчальних занять: лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, заліки, екзамени, тощо.

У зв'язку із переходом на компетентнісну основу в підготовці майбутніх фахівців виникає потреба у зміні технологій, форм і методів проведення навчальних занять, що дозволить уникнути наслідків наявної суперечності між теоретичною підготовкою і ефективністю практичної роботи фахівців [4].

У освітній сфері протягом останніх років предметом дискусії є нові форми проведення навчальних занять. Workshop – це одна з тих форм, яку на сьогоднішній день сучасні викладачі намагаються впровадити у своїй педагогічній діяльності. У перекладі з англійської workshop – майстерня, але практика використання «воркшопів» наповнила це поняття більш суттєвим змістом.

Починаючи з 50-х рр. ХХ ст. у Німеччині у сфері освіти почалися спроби впроваджувати нові форми навчання з такими особливостями: зменшення домінуючої ролі викладача, використання у навчальній діяльності взаємодії учасників, спроби зробити навчання цікавішим, цілісним і практично орієнтованим. З'являється нова форма навчання – «воркшоп». Поняття «майстерня» вказує на те, що всі учасники повинні бути активними і самостійними.

Дослідниця М. Скрипник зазначає, що Клаус Фопель у своїй книзі «Ефективний воркшоп» описує дану технологію, як інтенсивний навчальний захід, на якому учасники вчаться, перш за все, завдяки своїй активній роботі; навчальна група, яка допомагає всім учасникам стати після закінчення навчання більш компетентними, ніж на початку; навчальний процес, в якому кожен бере активну участь; навчальний процес, під час якого учасники багато дізнаються один від одного; тренінг, результати якого залежать, перш за все, від вкладу учасників і в меншій мірі – від знань ведучого; навчальний процес, в якому в центрі уваги – переживання учасників, а не компетентність ведучого; можливість

відкрити для себе, що знаєш і вмієш більше, ніж думав досі, і навчитися чомусь від людей, від яких цього не очікував; динамічне навчання, яке відбувається завдяки власній активній роботі учасників; акцент робиться на отриманні динамічного знання, при цьому учасники самостійно визначають цілі навчання, розділяють з ведучим відповідальність за свій навчальний процес [3,7].

У концепції воркшопу поєднуються різні напрямки: дослідження малих груп у Тевістоці (Великобританія) і в Національних тренінгових лабораторіях (США); гуманістична психологія; нейропсихологія. Ця форма навчання може використовуватись для різноманітних цілей і навчальних програм. «Воркшоп» – це інтенсивний навчальний захід, під час якого учасники навчаються завдяки власній активності, а теоретичні відомості – мінімалістичні і відіграють незначну роль. У центрі уваги відбувається самостійне навчання учасників і активна взаємодія. Акцент відбувається на отриманні динамічного знання. «Воркшоп» асоціюється з такими поняттями, як: активність, експеримент, ризик, зміни, демократичне прийняття рішень, цілісність навчання, самовираження, внутрішні зміни, позитивна взаємодія [5].

Темпи розвитку сучасного суспільства вимагають від викладача іноземної мови постійного професійного розвитку та проведення навчальних занять з використанням сучасних методів викладання дисципліни. «Воркшоп» є активним розвиваючим методом групової роботи. Саме поняття workshop вказує на його центральну ідею: під час використання даної технології на заняттях іноземної мови всі учасники активні і самостійні. В основі методу лежить інтенсивна групова взаємодія, при цьому акцент робиться на отримання динамічних знань. Кожен з учасників приходить на «воркшоп» зі своїм унікальним і неповторним досвідом, отриманим у процесі підготовки, і таким самим індивідуальним поглядом і ставленням до тих чи інших проблем.

«Воркшоп» – це дослідження, в центрі якого лежить окремо взята і неоднозначна проблема. Спеціальним чином організований процес роботи в групі дозволяє поглянути на неї об'ємно, з різних, часом найнесподіваніших ракурсів. «Воркшоп» допомагає актуалізувати досвід, наявний в групі і

інтегрувати на основі існуючих ресурсів новий погляд і розуміння розглянутої проблеми. Таким чином, «воркшоп» допомагає стати всім його учасникам по закінченню більш компетентними, ніж на початку.

Використання технології Workshop на заняттях іноземної мови у закладах освіти допомагає викладачу вирішити цілий ряд проблем. По-перше, до самостійної роботи залучаються всі студенти групи. По-друге, правильно поставивши проблему перед студентами, викладач може досить швидко оцінити роботу кожного.

По-третє, викладач відходить від традиційної форми проведення заняття, тим самим активізує роботу студентів і отримання ними більш розширеної інформації з тої, чи іншої тематики [2]. Так, наприклад, під час проведення воркшопу з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у групі третього курсу Запорізького коледжу радіоелектроніки ЗНТУ за тематикою «Modern Computer Technologies», стало зрозуміло, що цей вид занять викликає неабиякий інтерес у сучасних студентів. Рівень та якість підготовки свідчили про високу мотивацію досягнення успіху всіма учасниками навчального процесу. Студенти мали змогу не лише продемонструвати свій проект, ознайомити з презентацією на задану тематику, але й долучити всіх інших студентів до активної співпраці.

По закінченню проведення такого «воркшопу» всі учасники навчального процесу поділились власними враженнями, що дало змогу отримати максимальне задоволення від своєї роботи як викладачу, так і студентам групи.

«Воркшоп» вигідно відрізняється від інших методів навчання своєю точковою тематичною спрямованістю. Крім того, ця технологія відноситься до групи таких розвиваючих і навчальних методів, які найбільше підходять для роботи з дорослою студентською аудиторією. Знання, отримані в процесі «воркшопу», є продуктом активної діяльності самих учасників, що багаторазово підвищує ефективність їх засвоєння.

Основні відмінності «воркшопу» від заходів іншого типу – висока інтенсивність групової взаємодії, активність і самостійність учасників,

актуальний досвід і особисте переживання. Викладач, як керівник воркшопу, допомагає учасникам визначити мету, завдання високопродуктивної майстерні, підбирає методи і прийоми для активного дослідження.

Складається враження, що «воркшоп» – термін, який відноситься скоріше до форми заходу, ніж до змісту. Якщо семінар, лекція, презентація, майстер-клас відповідають на питання «що?», то поняття «воркшоп» швидше відповідає на питання «як?». А це означає, що будь-який з перерахованих вище заходів може бути «воркшопом». І може їм не бути. У чому ж різниця? Взаємодія всіх учасників даного заходу на тлі збереження духу майстерні, коли теорія не існує у відриві від практики, а навчання – у відриві від дій – ось що відрізняє «воркшоп» від інших форм заходів. З пасивного слухача учасник перетворюється на активного творця навчального процесу [1].

Таким чином, можна сказати, що технологія workshop є найбільш прийнятною для розвитку комунікативної компетенції та лідерських якостей студентів під час навчання іноземній мові. Внаслідок того, що «воркшоп» - це інноваційна методика роботи, спрямована на реорганізацію свідомості в обхід стандартних, нормованих моделей і шаблонів повсякденного мислення, які, як правило, задають всю динаміку розумового процесу, образи сприйняття реальності і поведінкові стереотипи, даний вид роботи розкриває величезні можливості для формування різноманітних компетенцій у студентів. Завдання «воркшопу» – дозволити студентам за короткий термін засвоїти альтернативні розумові моделі, і отримати навички, що дозволяють мислити більш вільно і креативно, що найкращим чином готує їх до майбутньої професійної діяльності в сучасних умовах. Це той тип занять, який необхідно дослідити, розвивати і обов'язково використовувати у своїй навчальній діяльності.

Література:

1.М. Ю. Кадемія, Використання інтерактивних технологій навчання; Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія: щоквартальний науково-практичний журнал. - Х., 2013. - № 3. - С. 125-132.

2. М.Р. Кабанова, «Про деякі інноваційні тенденції навчання у навчанні іноземної мови у вишах України», Вісник університету імені Альфреда Нобеля, Серія «Педагогіка і психологія», Педагогічні науки., 2017. № 1 (13)Н.А.

3. Т.М. Сорочан, М.І. Скрипник, Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik – К.,2016 – С.89-87

4. К.Фопель, «Ефективний воркшоп», М.-Генезіс, 2003- с.15-23

5. П. Шевчука Інтерактивні методи навчання: навчальний посібник / за заг. ред.,П. Фенриха. – Щецін: Видавництво WSAP, 2005. – 170 с.

6. .Волкова Н.П. Моделювання професійної діяльності у вкладанні навчальних дисциплін у вишах: монографія / Н.П. Волкова, О.Б. Тарнопольський; заг. та наук. ред. О.Б. Тарнопольського. – Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2013. – 228 с.

7. Грицишина, Технологія «воркшоп» як одна з форм і методів навчання студентів іноземній мові ; Альманах сучасної науки та освіти. Тамбов: Грамота, 2012. № 3 (58). С. 49-51

УДК 8

Філологічні науки

WEBSITE TRANSLATION AND LOCALIZATION

Chechur Tetiana

Uzhgorod, Ukraine

Whether a company is an established giant with subsidiaries around the world, or a small company expanding for the first time into overseas markets, a well-coordinated international sales and marketing effort is critical for success. Localization is an integral part of that effort.

A web site can serve as a company's premier marketing tool, a facilitator of direct sales, a technical support mechanism or for purposes of public relations [5].

Translating and localizing a web site is a complicated but necessary task. The idea of making versions of a site in different languages has, at its core, a desire to

show the consumer that the organization is willing to accommodate his or her needs – showing concern toward the customers [2].

According to recent research, users perceive accompany more favourably (for example, more trustworthy, more likeable, etc) when they see a version of the web site in their mother tongue, regardless of their English proficiency.

Written text plays a crucial role on the web, as most web sites (particularly corporate sites) are content-based. Language has significant branding and perceptual influences on user psychology [1].

On top of the linguistic and technical issues, web site localization also faces cultural issues.

Culture, in terms of web localization, refers to how people from a specific location view and react to images and messages in relation to their own patterns of acting, feeling and thinking, all of them often ingrained in people by late childhood.

The terms “**website translation**” and “**website localization**” are often used so interchangeably, it’s not uncommon for marketers and others to be unaware of the differences—or even know that there are any. While the terms and processes share similarities, understanding what sets them apart can do more than just benefit your knowledge of the industry—it can also help you (and your brand) globalize more efficiently and profitably[3].

Translation, localization, and transcreation are similar in the way they relate to language and culture. All hold equal importance in globalizing a company or product, as they allow a foreign audience to understand a company or product’s service. However, understanding where the differences lie between the three and what role each plays in globalization can be confusing [3].

People from different countries are different and therefore users from around the world will use a web site differently.

International usability is difficult to reach; nevertheless as usage grows on multiple countries, sites will die if they do not provide quality service to their international customers.

A good way to overcome the problems of web site localization is good

planning and good understanding of what needs to be done: *hard-coded text; hard-coded fonts; foreign characters; cultural issues and symbols; locale-specific content; consistency; leveraging text; text embedded in graphics, video or animations; text embedded in graphics, video or animations; sort order; quality assurance* [1].

Localizing slogans often prompts translation difficulties. The very nature of slogans makes them challenging to translate—instead, transcreate.

The very nature of slogans makes them challenging to translate. Many times slogans are very creative, playing on cultural idioms and puns [4].

Take McDonald's and its famous slogan "*I'm lovin' it.*" The fast food mogul localized this slogan to "*Я це люблю*". It can have different meanings, because "*Love*" - «любити», і «кохати», і «подобатися», і «обожнювати». But when you look at the ads, you understand that "*Я це люблю*" the very best option. Because the video is not a romantic couple who "*кохає*" each other, and the company of friends who simply "*любить*" to spend time together, naming burgers.

Because of the language translation difficulties involved, you may need a more specialized form of translation to ensure that your slogan makes a positive impact in your international markets [4].

There often isn't a direct translation that can take on the exact meaning of your slogan. And, in fact, linguists may experience translation difficulties in attempting to complete the translation word for word [5].

Local nuances come into play as well. Some words may have entirely different meanings than your source language and can be misinterpreted. Just think of product names that are often used in slogans.

The Chevy Nova name was criticized in Latin America because "*Nova*" directly translates into "*doesn't go.*"

Also, different cultures have unique emotional reactions to given words.

To sum up the process of website localization due to website communication across multiple cultures for multiple needs, the Internet has given rise to non professional translation practices.

Because website localization involves mixed strategies, organizations tend to maintain a global image while using website localization to appeal to local users.

The challenge of website localization has become even more important as websites increasingly have the potential to both supplement and replace presence in foreign markets.

As web design becomes more congruent with national culture, it will foster online consumer purchasing. Creators take into account the "language, education level, belief and value systems, traditions and habits" of the target culture in order to optimize results.

List of sources:

1. A Localized Global Marketing Strategy [Electronic source] – Access mode: <http://www.brandquarterly.com/localized-global-marketing-strategy>.

2. Anhold, Simon (2000), Updating the international advertising model. Admap. World Advertising Research Centre. June.

3. Basics: Translation vs. Localization [Electronic source] – Access mode: <https://gengo.com/business-insights/translation-vs-localization/>.

4. Gretchen Sampair. Localizing Slogans: When Language Translation Gets Tricky [Electronic source] – Access mode: <https://www.gala-global.org/blog/localizing-slogans-when-language-translation-gets-tricky>.

5. Website localization [Electronic source] – Electronic source: https://en.wikipedia.org/wiki/Website_localization.

МОРФОЛОГО-СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Шумейко В.С.

студентка факультету лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

м. Київ, Україна

У зв'язку з активним розвитком міжнародних відносин особливого значення набуває вивчення іноземної мови як спеціальної, особливо фахової термінології. Аби забезпечити ефективне спілкування фахівців на міжнародному рівні, необхідно переконатись що, лексичні одиниці (зокрема, в англійській мові) уніфіковані і гармонізовані. Для впорядкування правової інформації, велика увага приділяється класифікації термінів, які використовуються у законодавстві. Правильна класифікація юридичних термінів, структурних особливостей надає змогу у подальшому автоматизувати процеси пов'язані з вживанням термінів у галузі права.

Б.Н. Головін, Р.Ю. Кобрін класифікують терміни відповідно до їх морфолого-синтаксичної структури. Виділяється два основних типи термінів: 1) терміни-слова; 2) терміни-словосполучення [1, с. 70]. В. П. Даниленко терміни-слова поділяє на [2, с. 40]: 1) непохідні; 2) похідні; 3) складні; 4) аббревіатури.

В юридичних текстах ця класифікація реалізується наступним чином. Можна виділити прості терміни типу: *hide, hand, growth, experiment* (загальноживані), *divulgence, disclaimer, expiry* (спеціально-юридичні), *duplicity, dummy*, (спеціально-технічні).

До простих термінів також можна віднести непохідні (*arrest, bail, case, count*) та похідні (*attachment, garnishment, petitioner*). Аналіз структурних особливостей похідних юридичних термінів допоміг виділити основні словотвірні конструкції. До найчастіше вживаних суфіксів відносяться: -tion

(*apperception, audition, negotiation, confession*), -er (*offender, robber, prisoner*), -ment (*adjustment, punishment*), -ty (*deputy, adoptability, security, acuity*), -ing (*governing, hiding*). При префіксальному способі творення найчастіше використовуються: а) префікси з негативним значенням: -de (*depersonalization*), -dis (*displacement*), -non (*nonclassified*), -in (*incapacity*); б) префікси, що вказують на повторюваність: -re (*reinforcement*); в) префікси, що характеризують ступінь дії: -hupo (*hypotoxic*); г) префікси, що характеризують черговість дій: -pre (*premature, pre-sentencing*).

Складні терміни, що утворені шляхом словоскладання: *layman* (загальноживані), *casework, casebook, checklist* (спеціально-юридичні), *drugtakin*. За морфологічним типом головного слова виділяють [1, с. 72-73]:

1.Субстантивовані словосполучення (з іменником у ролі головного слова): *states attorney, substitute charge, transfer hearing*.

2.Ад'єктивні словосполучення (з прикметником або дієприкметником у ролі головного слова): *time served*.

3.Дієслівні словосполучення (з дієсловом у ролі головного слова): *to be of sound mind, give someone notice*.

Юридичні термінології також притаманне часте вживання аббревіатур, це спрощує правову мову, допомагає уникати громіздких номінацій. Ми проаналізували аббревіатури, якими послуговується юридична термінологія, згідно з класифікацією А.О. Стишова [3, с. 275]. До часткових аббревіатур можна віднести: *Europarlament, Euroregion* (усічений елемент Euro-), *electrocute* (усічений елемент electro-). До ініціальних аббревіатур належать такі слова: *CIP* «Children in Placement», *PLC* «public limited company», *OPEC* «Organization of the Petroleum Exporting Countries». До комбінованих можна віднести: *A.L.R.2d* «American Law Reports, 2nd Series».

Отже, існує декілька підходів щодо аналізу структурних особливостей термінів, юридичних у тому числі. До основних груп можна віднести прості терміни, що поділяються на похідні і непохідні., складні терміни, словосполучення і аббревіатури. Структурні особливості англійських

юридичних термінів потребують подальшого вивчення і аналізу, щоб полегшити спілкування фахівців на міжнародному рівні.

Література:

1. Головин Б. Н., Кобрин Р.Ю. Лингвистические основы учения о терминах: учеб. пособие для филол. спец. вузов. Москва: Высшая Школа, 1987. 105 с.
2. Даниленко В.П. Лексико-семантические и грамматические особенности слов-терминов. Исследования по русской терминологии. М.: Наука, 1971. С. 7-67.
3. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2003. 388 с.

Ілюстративний матеріал:

1. Карабан В.І. Англійсько-український юридичний словник: понад 75 тисяч та словосполучень юридичної підмови та близько 160 тисяч українських перекладацьких відповідників. Вінниця: Нова книга, 2004, 1088 с.

Філологічні науки

MOTIVATION AND LANGUAGE LEARNING

Яцишин Д. В.,

*студентка факультету іноземної філології
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Abstract: *Motivation is the essence of language teaching because all of the factors that lead to successful second language acquisition. This paper represents theoretical approaches to the concept of motivation and identifies the components influencing student motivation.*

Keywords: *motivation, instrumental, integrative, intrinsic, extrinsic, factors of motivation.*

Motivation is an integral part in successful second language learning, particularly in a classroom. The last three decades have seen a considerable amount of research that investigates the nature and role of motivation in the L2 learning process. This research on motivation has been greatly influenced by the work of Canadian psychologists R. Gardner and W. Lambert [3, p. 65].

The purpose of this article is to offer a historical background of research into language motivation and identify the components that influence student motivation. This aim defines the following tasks:

- 1) to look at the notion «motivation» from the point of view of different scientists;
- 2) to explain different types of motivation;
- 3) to find out the factors that affects learners' motivation in second language learning.

First of all, we would like to draw your attention to various definitions for the term «motivation». For example, Woolfolk points out, «Motivation is an internal state that arouses, directs, and maintains behavior» [5, p. 431]. Ryan and Deci define motivation as concerning energy, direction, persistence, and equifinality of all aspects of activation and intention. They believe that to be motivated is to be moved to do something. According to Gardner, for a learner to be motivated, he needs to have something to look forward to, a purpose related to goal or objective. This objective could be learning a second language. There must be something that the learner wishes to accomplish or gain and the target language can be the vehicle to attain it. The learner's reasons for learning another language could vary from achieving a sense of success, fulfill the expectations of others or being able to buy a new car through getting a better job due to command of the target language [3, p. 77]. From our point of view, motivation means the thoughts and feelings which make us want to and continue to want to do something and which turn our wishes into action. As we observe, motivation does not have a particular definition. Different people define motivation from different views and it may be due to the existence of different

contexts of language learning, but the most important thing is that motivation is a key to learning a language.

For the purpose of this paper it is necessary to examine predominant motivational theories in order to identify the key components that influence student motivation in the L2 classroom. It must be noted, that second language motivation research has been a thriving area within L2 studies with several books and literally hundreds of articles published on the topic since the 1960s.

To provide a concise overview of the field, it is useful to divide its history into three phases [3, p. 66-67]:

a) The social psychological period (1959–1990)—characterized by the work of Gardner and his students and associates in Canada.

b) The cognitive-situated period (during the 1990s)—characterized by work drawing on cognitive theories in educational psychology.

c) The process-oriented period (the past five years)—characterized by an interest in motivational change, initiated by the work of Dornyei, Ushioda, and their colleagues in Europe.

One of the best-known and historically significant studies of motivation in second language learning was carried out by Robert Gardner and Wallace Lambert. Motivation was examined as a factor of a number of different kinds of attitudes. Two different clusters of attitudes divided two basic types of what Gardner and Lambert at that time identified as "instrumental" and "integrative" motivation. The instrumental side of the dichotomy referred to acquiring a language as a means for attaining instrumental goals: furthering a career, reading technical material, translation, and so forth. The integrative side described learners who wished to integrate themselves into the culture of the second language group and become involved in social interchange that group [2, p. 162].

As motivational research developed it became clear that the classifications of motivation were far more complex. It appears that there are two more types of motivation such as intrinsic and extrinsic.

Edward Deci suggests that intrinsically motivated activities are ones for which

there is no apparent reward except the activity itself. People seem to engage in the activities for their own sake. Intrinsically motivated behaviors are aimed at bringing about certain internally rewarding consequences, namely, feelings of competence and self-determination [2, p. 164].

Extrinsic (artificial) motivation refers to environmental energizers like money, food, recognition, etc., which guide behavior so as to attain a goal. It is driven by a desire for reward from outside: parents, employers, teachers or others. Behaviors initiated solely to avoid punishment are also extrinsically motivated, even though numerous intrinsic benefits can ultimately accrue to those who, instead, view punishment avoidance as a challenge that can build their sense of competence and self-determination [2, p. 164].

It is important to know that most situations in learning language include a mixture of each type of motivation.

Having examined the major theories of motivation, we can identify certain key factors which play a central role in motivating students in learning foreign language. There are different aspects which can influence motivations. They include [1, p. 53-58]:

1. The usefulness to us of knowing the language well. Many people want to learn a language because it can help them achieve practical things such as finding a (better) job, getting onto a course of study, getting good marks from the teacher, or booking hotel rooms.
2. Our interest in the target language culture. We might want to get really good at German, for example, so that we can read books by famous German authors, or understand the world which produced their great artists and composers. In this case we might be interested in aspects of the country's customs and lifestyle, and see the target language as a key to understanding and becoming part of that culture.
3. Feeling good about learning the language. If we are successful at something that success makes us want to continue doing it and achieve greater things. Managing to communicate in a foreign language can us

want to communicate more and better. Confidence, learner independence and a sense of achievement are all part of feeling good about learning a language. If we think we are good at something, we want to do it.

4. Encouragement and support from others. We may live in a country or family or go to a school where learning a FL is highly valued and much encouraged. This helps us to realize the importance of the FL and gives us emotional support as we learn. People who live in a country where people can't see the point of learning a FL may have little motivation to learn a FL.
5. Wishing to communicate fully with people who matter to you. People may have friends, boys or girls, business partners who speak another language. They want to develop their relationship with them. This is a strong motivation to learn a language.
6. Our interest in the learning process. Sometimes we want to learn a FL simply because we enjoy our language class; we like the teacher, how he/she teaches, the classroom activities, the coursebook or maybe the topics the class deals with. All these are factors related to learning itself, which come from the classroom.

In our view, motivation provides a source of energy that is responsible for why learners decide to make an effort, how long they are willing to sustain an activity, how hard they are going to pursue it, and how connected they feel to the activity.

To sum up, it is worth mentioning that motivation is an important factor that has a positive influence in learning second language and the more its constructs are understood the better we are able to understand the extent to which we can influence it. Having examined the major theories of motivation, we would like to suggest that development of motivation techniques should be based on the integrated approach that combines a thorough analysis of students' needs, skills, abilities, knowledge and interpersonal relations inside the team.

References:

1. Brown, H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. (4th ed.). New York: Addison Wesley Longman, 2000. 354 p.
2. Dorney, Z. The Psychology of the Language Learner. London: New Jersey, 2005. 270 p.
3. The TKT Course. Module 1, 2 and 3: official preparation materials for TKT / Marry Spratt, Alan Pulverness, Melanie Williams: Cambridge University Press, 2011. 256 p.
4. Woolfolk, A. Educational Psychology. (13th ed.). London: New Jersey, 2013. 722 p.

